

**LISTY
Z AURA – PONTU**

3/2009

Obsah:

Vážení přátelé.....	3
Kontakty.....	4
Česká a slovenská dramatika.....	5
Petr Kolečko	Jakub Kolár
Dodo Gombár	Matteo Difumato
Jiří Homola	Jan Flemr
Nové a znovuobjevené překlady.....	10
Anglicky psaná dramatika	
Shaffer – P. Dominik	Bermel - Šulc
Quilter – P. Dominik	Link/Levinson - Novotný
Gionfriddo(vá) - Bjačková	
Německy psaná dramatika	
Bernhard – Balvín	Hilling(ová) - Podlipná
Tabori - Štědroň	Hub - Kotrouš
Mayenburg - Štědroň	
A další...	
Mankell - Pošta	Pinget – Krupa
Flisar - Valšík	Fo - Difumato
Hry, které je po dohodě možno získat jen za tantiémy.....	17
Nepřeložené texty.....	18
Anglicky psaná dramatika	
Letts	McGrath
Mastrosimone	Stenham(ová)
Bennett	Shanley
Travers	Gray/Whitemore
Firth	Home
Lavery(ová)	Rattigan
McNally	Neilson
Německy psaná dramatika	
Jelinek(ová)	Zaimoglu/Senkel
Bärfuss	Hansemann(ová)
Palmetshofer	Aigner(ová)
Morton	
A další...	
Klemola	Rožděstvenskaja
Kovačević	Stanescu
Druker	

Vážení přátelé,

připravili jsme pro vás čtení na stále delší večery - **podzimní Listy z Aura-Pontu** s nabídkou aktuálních či znovuobjevených textů za poslední oddobí. Věříme, že si Listy se zájmem přečtete a že vás naše novinky zaujmou.

Kromě dalších českých textů a nových překladů naleznete v nabídce i zatím nepřeložené novinky zejména z anglosaské a německé oblasti, ale i z různých jiných koutů Evropy, např. současnou dramaturgiu severskou. **Začínáme pro vás také mapovat a připravovat rozsáhlou pozůstalost překladů Josefa Balvína.**

Připomínáme, že aktuální číslo **Listů z Aura-Pontu** je vždy k nahlédnutí na [našich webových stránkách \(www.aura-pont.cz\)](#), včetně aktuálních [Novinek z Aura-Pontu](#), kde se dozvíte o dalším dění v naší agentuře. Máte-li zájem o starší čísla Listů, [napište nám](#) a my vám je zašleme elektronicky či poštou. Jejich obsah průběžně ukládáme do naší internetové [Rukověti dramaturga](#), kde je k dispozici úplný přehled nabízených textů. Nyní v ní naleznete informace o **více než 3 300 textech původních českých a slovenských her, překladů i textů zahraničních autorů v originále, aktualizace databáze probíhá průběžně.**

Připomínáme, že Vaším zájmům vycházíme vstříc dalšími službami:

- na požádání Vám zašleme text námi zastoupených autorů a překladatelů,
- rozhodnete-li se některý z nich inscenovat, získáme pro Vás souhlas autora,
- vystavíme provozovací smlouvu.

Rovněž Vám texty zahraničních autorů (nabízené i Vámi vyžádané):

- obstaráme,
- v případě Vašeho zájmu doporučíme překladatele, dojednáme smlouvu se zahraniční agenturou,
- dojde-li k provozování, je naší odměnou provize z autorských honorářů,
- nedojde-li k provozování, vyúčtujeme Vám předem dohodnuté vynaložené náklady.

Díky našim bohatým zkušenostem a kontaktům v zahraničí Vám můžeme nabídnout **vyřízení práv k provozování děl** autorů z mnoha zemí celého světa:

vlámské části Belgie,	Maďarska,	Rumunska,	Srbska,
Bulharska,	Německa,	Ruska,	Švýcarska,
Holandska,	Polska,	Skandinávie a Pobaltí	USA,
Chorvatska,	Rakouska,	Slovenska,	Velká Británie a Irsko

a mnoha dalších (kromě Francie, Itálie a Španělska, kde jsou v současné době tamní monopolní agentury vázány exkluzivními smlouvami).

Můžete nás však kontaktovat i v případě, kdy si nejste jisti, kam se obrátit.

Vždy Vám alespoň poradíme.

Rádi Vám taktéž pomůžeme při výběru titulu, vhodného právě pro Vás. Vaše případné jednodušší dotazy zodpovíme telefonicky, složitější pak písemně.

Naše [produkční oddělení](#) Vám v případě potřeby pomůže při výběru interpretů. Dále Vám můžeme doporučit například režiséra, choreografa, případně výtvarníka nebo autora hudby.

Těšíme se na Vaše reakce.

Jitka Sloupová, Michal Kotrouš

Kontakty

VEDENÍ AGENTURY:

Petra Marková, výkonná ředitelka – tel.: 251 554 938, petra.markova@aura-pont.cz

Zuzana Ježková, jednatelka – tel.: 251 553 994, zuzana.jezkova@aura-pont.cz

DIVADELNÍ ODDĚLENÍ:

Petra Marková, vedoucí – tel.: 251 553 994, petra.markova@aura-pont.cz

Texty a agentáž

Jitka Sloupová – tel.: 737 606 139, jitka.sloupova@aura-pont.cz

Michal Kotrouš – tel.: 603 265 067, michal.kotrous@aura-pont.cz

Zahraniční práva

Anna Pýchová – tel.: 251 553 994, anna.pychova@aura-pont.cz

FINANČNÍ ODDĚLENÍ:

Martin Chramosil – tel.: 251 554 084, martin.chramosil@aura-pont.cz

Markéta Kotrbová – tel.: 251 554 084, marketa.kotrbova@aura-pont.cz

Jana Šimková – tel.: 251 554 084, jana.simkova@aura-pont.cz

PRODUKČNÍ ODDĚLENÍ:

Jiří Havel – tel.: 251 550 179, jiri.havel@aura-pont.cz

Markéta Mayerová – tel.: 251 553 993, marketa.mayerova@aura-pont.cz

SEKRETARIÁT:

Barbora Hledíková – tel.: 251 554 938, 251 553 992, barbora.hledikova@aura-pont.cz

Najdete nás na adrese:

Veslařský ostrov 62

147 00 Praha 4 - Podolí

tel. ústředna: 251 554 938

fax: 251 550 207

e-mail: aura-pont@aura-pont.cz

www.aura-pont.cz

Česká a slovenská dramatika

Petr Kolečko

SOPRÁN ZE SLAPSKÉ PŘEHRADY

1 m, 3 ž

Hra o muži, co šel pro mléko a vrátil se s ním. Najde Lád'a někoho, kdo by ho poslouchal? Třeba na Slapech? Anebo jsou v místních chatkách stejně hluší lidé jako všude jinde?

Mladý adept režie se po jedné z proflámovaných nocí probouzí v cizí posteli. V ranní kocovině si v hlavě pomalu srovnává, proč a jak skončil v bytě náruživé sedmnáctileté intelektuálky. Nejradši by se po anglicku vytratil, jenže nechce působit jako bezcharakterní gauner. K dívce se tedy se sebezapřením chová jakžtakž mile, ale dezertovat se mu k jeho smůle nepodaří – v noci totiž přislíbil, že s ní stráví romantický víkend na chatě jejích rodičů na Slapské přehradě. Nakonec tak útrpně zatne zuby a na chalupu se svou krátkodobou známostí odjíždí.

Autor zápletku exponuje metodou nahlížení do vnitřních myšlenkových pochodů mladíka. Veškeré své počínání proto pro diváky nahlas komentuje ne(auto)cenzurovanými průpovídkami, které vyjadřují jeho opravdový názor na věc - nich se často objevují provokativně drsné výrazy, které k postavě i situacím pozoruhodně přiléhavě sedí.

V dalším dějství na Slapech zavládne pro dívku idylka, pro mladíka očistec. Umělce užírá pocit, že mu partnerka nerozumí. Na její popud se opět proti své skutečné vůli vydává k sousedce odnaproti pro čerstvé mléko. Stará nahluclá paní mu spontánně začne líčit svou operní minulost a prosí ho, aby jí navzdory nedoslýchavosti něco povídal. Zdánlivě absurdnímu návrhu se mladík nebrání, neboť tak jednou může opravdu nahlas říct, co si myslí. Oba se překvapivě rychle sblíží, stará dáma dokonce z ničeho nic – a nakonec bez výsledku – zaskočí muže nabídkou sexu. Návštěva končí rozhovorem s personifikovanou krávou, od které si mladík nadobí potřebné mléko. Příběh vrcholí pohádkově jednoduchým mladíkovým prozřením a uvědoměním si svého štěstí v mladé filozofce.

Hra byla uvedena v režii T. Svobody v A Studiu Rubín v listopadu 2008.

KAUZA SALOME

2 m, 2 ž

Autor se inspiroval dramatickou předlohou Oscara Wilda, jež koncem 19. století vyvolala řadu skandálů - Wilde v ní zasazuje příběh Salome a Jana Křtitele, respektive proroka Jochanaana, do dekadentního světa přelomu století, kterému se jízlivě vysmívá, paroduje jej a rafinovaně si hraje s citacemi a odkazy.

Kolečko látku aktualizuje - Salome je šestnáct let, je dcerou ropného magnáta a může mít, cokoli se jí zachce, třeba i "ochočeného krokodýla, co se umí vykadit do odpadkového koše". Její otec Herodes, který je na svoji dceru eroticky fixovaný, je ochoten jí splnit jakékoli přání. Jediný, koho nedokáže Salome oslnit svým bohatstvím, je bezdomovec Jochanaan, který má apokalyptické halucinace a ze zahrady boháčova domu vykřikuje citace z Bible. Salome si z úchylného rozmaru přeje „líbání“ s bezdomovcem, je však odmítnuta. Jako odplatu si proto přeje k narozeninám Jochanaanovu hlavu – takový dárek jí na narozeninové party budou všichni kamarádi závidět. Otec se nejprve zdráhá, pak dceři, která ho sexuálně dráždí, vyhoví. Nicméně snad hnán špatným svědomím nakonec dceru umlátí. V epilogu tak mohou oba milenci v nebi pokušovat marihuanu a říkat si: "Jsme mrtví, to je tak cool..."

Hra, která byla uvedena v pražském A Studiu Rubín v květnu 2009, je „divokým, punkově undergroundovým výkřikem s výraznými prvky současné, otevřeně "drsné" estetiky. V maximální míře využívá jazyk i situace k vykreslení extrémní odosobněnosti a zvrhlosti zbohatlické polistopadové generace X a jejích dětí.“ (V. Hulec).

Dodo Gombár

*1973 v Trnavě (Slovensko)

V roce 1998 ukončil studia divadelní režie na VŠMU v Bratislavě, když předtím (1996-97) absolvoval roční stáž na Circle in The Square, Theater School on Broadway v New Yorku v USA, kde vznikla jeho inscenace *Tell Me About Birds*. Již za své režie v době studií sbíral ceny na studentských i mezinárodních festivalech. Po absolutoriu působil jako umělecký šéf divadel v Martině (Slovensko) a Zlíně (do r. 2009), v mezidobí jako svobodný umělec režíroval v řadě divadel v Česku, Slovensku, Maďarsku a Itálii.

Dodo Gombár je také výraznou autorskou osobností, získal 2. místo v Ceně Alfréda Radoka za text hry Hugo Karas (přičemž 1. cena nebyla udělena). Tato hra byla mj. přeložena i do angličtiny a publikována v knize *Slovak contemporary drama*. V r. 2002 byla uvedena v anglickém Huddersfieldu. V roce 2006 adaptována pro Slovenský rozhlas. Gombárův text *Tretí vek* bodoval ve finále soutěže *Ceny Alfréda Radoka* roku 2003, Bez Boha dom pak v téže soutěži v roce 2008. Mezinárodně úspěšná je i jeho hra *Medzi nebom a ženou*.

HUGO KARAS

9 m, 4 ž

Osobní bilance hlavního hrdiny před vstupem do "vážného života". Hugovi se objevují útržkovité obrazy z dětství (vztah otce a matky, dědečkova smrt) a dospívání (parta, první láska, zkušenosti s drogou).

Zvláštní, nesentimentální, ale emocionálně silné obrazy plné sarkastického nadhledu i úsměvné hořkosti. Leitmotivem se stává loučení, odcházení... Smrt jako by měla v Hugově životě hlavní roli. Čechovovská nálada kácení stromů a ztráty starých jistot vyjádřená současným jazykem, v němž konverzační lehkost a vulgarita zakrývá úzkost a nejistotu z vlastního bytí.

Autor doporučuje, aby jeden herec hrál vždy několik postav.

MEDZI NEBOM A ŽENOU

2 m, 1 ž

V prologu se seznamujeme i s principem hry. Technik najde na jevišti divadelní scénář a začne si ho pročitat. Tím vyvolá k životu postavy Muže a Ženy a zároveň se pak stává jakýmsi průvodcem děje, lyrickým komentátorem, hybatelem jednotlivých dvanácti výstupů, které jsou stylizovány jako měsíce v roce. Sled výstupů – scének je spojen téměř recitačními výstupy Technika, který v několika poetických větách nastíní náladu příslušného měsíce i milostného konfliktu.

Výstupy popisují z různých úhlů různé, reálné i bizarní, konflikty mezi mužem a ženou, a jednotlivé měsíce v roce tvoří paralelu k vývoji lásky mezi nimi, k jejímu vzniku, vývoji i zániku. Někdy jde o šťastnou lásku, jindy naopak o rozchod, jednou o mladý pár, jindy o starší. Náladu jednotlivých měsíců je přenášena do výstupů – leden představuje genezi lásky, únor rozhovor milenců v posteli, březen je pantomimou Muže a ženy na lavičce v parku atd. Scénami prostupují motivy hříšného jablka, sexu, pochybování o lásce, ale i její vzývání, jednotlivé scény se někdy dějově prolínají. Konec hry zachycuje stařenku a starouška, kteří ulehají do postele již ne kvůli sexu, nýbrž aby usnuli – je konec roku, takže věčným spánkem?

TRETÍ VEK

5 m, 4 ž

Hra s podtitulem „obrázky generací“ se objevila mezi finálovými texty v soutěži původních dramatických textů o Cenu Alfréda Radoka v roce 2002. Je to hořkosměšná freska několika generací, které stojí "na přelomu věků".

Kdysi populární herec ve výslužbě, nyní k alkoholu stále se obracející Jan Dolina, je zpovídán přítelem své dcery Egonem, který o něm chce připravit tematický pořad. Děje se tak v domově důchodců, kde je Dolina internován společně s homosexuálně orientovaným hudebníkem Arnoštem. K tomu dal tajné svolení Egonův přítel Dušan, jenž v domově důchodců působí jako psycholog. Jan Dolina vypráví do diktafonu z jediného důvodu: chce se usmířit se svou dcerou

Tamarou a je přesvědčen, že tato otevřená komunikace s jejím přítelem na ni bude mít pozitivní vliv. Psycholog Dušan čeká dítě s bývalou Egonovou družkou Terezou, avšak svůj vztah nepovažuje za pevný.

Tuto až "čechovovský" prokomponovanou a mnohovrstevnatou mozaiku, utkanou ze vzájemně se prolínajících osudů postav, doplňuje ještě narušený vztah Egonových rodičů, kteří už řadu let nejsou schopni spolu normálně komunikovat, a také ošetřovatelka Magda, která se zapletla s psychologem Dušanem.

Autor menažerii svých postav nechá klesnout až na dno křivky jejich vztahů a vůle k životu – Arnošt se pokusí o sebevraždu, Egonova matka opustí jeho otce s Dolinou a „vrátí“ mu tak dávný prohršek, Dušan i Egon se musejí vyrovnat s vyčerpáním ve vztahu ke svým partnerkám... V utopickém závěru v sobě nakonec najdou sílu poprat se s vlastním egoismem - a cestu zpět k sobě naleznou i Egonovi rodiče. Zdá se, že příchodu Třetího věku lásky a porozumění nestojí nic v cestě.

Jiří Homola **HOMO SANCTUS**

6 m, 1 ž

komorní hra o 11 obrazech

Děj se odehrává v časovém rozmezí od jara roku 1954 do zimy roku 1955 v papežských komnatách chrámu sv. Petra ve Vatikánu. Jeho protagonisté a základní události jsou založeny na pravdě. Za papežem Piem XII. stíženým těžkou gastritidou přijíždí švýcarský lékař Paul Niehans, aby ho léčil pomocí své „terapie živých buněk“. Nenachází však muže nemocného pouze fyzicky, nýbrž i sužovaného chimérami druhé světové války, které se mu neustále vracejí a vystavují svědomí starého muže těžkým zkouškám.

Piův pontifikát je na pozadí této války dodnes velice sporným tématem, hra si však neklade za cíl pokračovat v nekonečných polemikách na téma viny či nevin papeže v tomto období. Má pouze demystifikovat osobu svatého otce jako takovou, ukázat jeho lidské stránky, které se nadají ukrýt ani pod pláštěm papežského úřadu. Toto je naznačeno již v samotném názvu hry, který v sobě a priori nese jistý rozpor: homo – člověk, sanctus – svatý. Právě osoba papeže je ovšem této paradoxní konfrontaci neustále vystavována a může tak logicky mnohdy působit až směšně.

Setkáváme se se starým mrzutým mužem, fanatikem hygieny, jenž je stížen klasickými symptomy stáří, ještě posílenými vážnou žaludeční chorobou. Jeho představitel by tudíž měl znázornit Pia především jako člověka zápasícího s běžnými neduhy odpovídajícími jeho pokročilému věku (únava, nevrlost, senilita apod.). Ani komičnost papežovy osoby nemůže být hře na škodu, jelikož je u osmasedmdesátiletého starce, jenž je nucen aktivně zastávat takto náročný úřad, zcela pochopitelná a namístě.

Dalšími postavami jsou postarší bavorská jeptiška, která o svatého Otce pečuje, Ježíš, který se v jedné ze scén papeži zjeví a posmívá se mu, dále vedlejší postavy lazebníka a novinářů.

Jde o finálový text soutěže o Cenu Alfréda Radoka za rok 2008.

Jakub Kolár **KLUB**

3 m

komedie - jednoaktovka

Komedie o vztazích k ženám. V Klubu odhozených mužů, kam chodí muži, „kteří už nemají kam jít“, se setkává Camel – životní outsider a „lingvista evropského formátu“, s Dromedarem – „přelétavým buldozerem“. První je v klubu již poněkolkáté, druhý se tam přišel jenom ohřát a hned zas vyrazí „do boje“. Spřátelí se a proberou své problémy ze všech stran. Nakonec Camel sám sebe vidí jako „memento lhostejnosti, citové vyprahlosti a zrady“ pro celé osazenstvo Klubu. Začne počítat stoly a nemůže se jich dopočítat...

Třetím mužem je číšník, který mimo jiné dohlíží nad pravidly Klubu odhozených mužů.

Nároky na scénu jsou minimální, pouze dva stoly a dvě židle.

KRYSAŘ

3 m, 4 ž
komedie

Hra v podstatě dodržuje děj *Krysaře* Viktora Dyka, ale je posunuta výrazně do komediální roviny a upraveny jsou některé postavy. Konšelé Frosch a Strumm jsou přechýleny do ženských postav konšelek, ale především Krysař je zde ukázán jako schizofrenik, kdy oba jeho stavy ducha – cholerický (zhruba odpovídající předloze, tedy pravý „Krysař“) a sangvinický – na jevišti každý reprezentuje jeden herec. Oba jsou na scéně stále přítomni a střídají se v promluvách s ostatními postavami (které samozřejmě stále vidí jenom jednoho Krysaře), tak mezi sebou. Tímto způsobem hra dostává nejen výrazně komediální šmrnc, ale jsou tím i jednoduchou formou osvětleny některé duševní stavy hlavní postavy.

Nároky na scénu jsou minimální, stačí stůl a židle.

LAVIČKA

2 m
konverzační komedie – jednoaktovka

Komedie o všech aspektech oslovení ženy a vůbec aspektech vztahu k nim. V lázních někdy na počátku minulého století sedí muž a jeho sluha na lavičce a připravují se na oslovení ženy, která tudy každý den chodí na procházku.

Muž, který je do ženy zamilován, ovšem ne bezhlavě, neboť už je středního věku, z oslovení dělá doslova vědu, a proto k němu nikdy nedojde. Jeho sluha, poněkud pragmatictější, se v mnoha věcech stává jeho oponentem nebo důvěrníkem.

Na scéně se nalézá pouze jedna lavička.

Matteo Difumato

VOLNÉ POLE

4 m, 2 ž

Hra s podtitulem „divadelní road movie“ v sobě spojuje tři příběhy, které se střídají, prolínají a doplňují a které mají jedno společné – odehrávají se v autě. Postavy se nakonec, ač o sobě nevědí, potkávají u stejného hypermarketu. Jak autor poznamenává, „uskutečnění je možné jen v případě, že se podaří rafinovaným způsobem skloubit možné s nemožným – hra se odehrává v autech, autobuse, na parkovištích, dálnici a v hypermarketu.“ Autor navrhuje tři možnosti inscenace – site specific v hypermarketu, klasické jeviště, „kam se dotáhnou karosérie, vozíky i regály“ nebo happening v shopping parku.

V prvním příběhu se setkávají stopující student Eduard s řidičem Petrem a během konverzace vyjde najevo, že Petr by rád unikl každodenním starostem a odjel s Eduardem na daleký výlet. Ten se však takovému nápadu samozřejmě brání, Petra přece vůbec nezná, a začíná ho považovat za úchyla. Petr ale Eduarda nechce z auta pustit ven. Konverzace se stává stále intimnější, až projedou kolem ošklivé autonehody – jedno z aut je podobné autu Petrovy manželky, kterou celou dobu Petr pomlouval. Uvědomuje si tak, že má o manželku strach. Postupně dojíždějí na obrovské parkoviště u hypermarketu...

V druhém paralelním příběhu se seznamují Marcel s Irenou – Marcel nabízí Ireně v hypermarketu pomoc s výběrem zboží a po krátkém flirtu ho Irena pozve na projížďku, jejíž důvod je zcela zřejmý – spontánní sex. Při výběru vhodného místa k aktu však dochází k hlubší konverzaci, Marcel se navíc obává, že za opuštění pracoviště v hypermarketu dostane výpověď, a tak je nervózní a k sexu ne a ne dojít – nakonec se však podaří. Marcel se chce vrátit na pracoviště, ale Irena ho proti jeho vůli odváží neznámo kam. Vychází najevo, že chce udělat dítě, protože s manželem se jí to nedaří. Nakonec se však usmíření vrací k hypermarketu... Nabídka Ireny ke společnému novému životu je spíše fantazií. Irena odjíždí a je slyšet zvuk autohavárie – Irena zemře a posmrtně sděluje Petrovi, tedy svému manželovi, že byla těhotná.

Třetí příběh ukazuje Josefa a Bětu, postarší manžele, jak bloumají hypermarketem a kriticky

konverzují o příliš velkém množství zbytečných produktů v regálech a o zkažené a neosobní kultuře hypermarketů. Po nepovedeném nákupu se vrací domů a tam přijíždí stopař Eduard, jejich syn či vnuk.

V poslední scéně hry vidíme pro změnu Marcela, jak stopuje u dálnice, stejně jako na začátku Eduard.

Rámcově prokomponovaná krátká hra vyšla v roce 2007 ve volné autorově trilogii divadelních her s názvem *Hypermoderní dekonstrukce* – téma všech her je podobné: odcizení v moderním světě, hledání smyslu existence, absurdní životní příběhy.

Nostalgie

Jan Flemr

KRKONOŠSKÁ PRAUDAČKA

7 m, 2 ž

groteska – parodie

Svižná groteska parodující známé postavy z televizních Krkonošských pohádek. Kromě známých postav jako je Krakonoš, Trautenberk, Anče, Kuba, Hajnej a Sojka zde vystupují ještě známí běžci na lyžích Hanč a Vrbata.

Další postavou je Vypravěč, který postupně odhaluje základní peripetie celé hry (kromě tančícího chóru lesních víl). Píše se rok 1913 a v Krkonoších se schyluje k velkému běžeckému klání. Krakonoš na závod připravuje Vrbatu, štěpanické baron Hanče a Trautenberk Kubu. Baron neváhá využít dopink – bylinky báby kořenářky, Kubu poctivě trénuje Hajnej. Jenže Trautenberk a baron mají za ušima – chtějí Kubu jenom využít k pašování bylin (marihuany?) přes hranice. Vše se tak začíná komplikovat. Ukáže se, že Anče je Kubovi při jeho tréninku nevěrná s Hajným, že Hanče sexuálně zneužívá baron a Kubu Trautenberk a že sojka je pašerácká spojka a vyzvídá u Krakonoše.

Závod začíná, Hanč a Vrbata hynou v mraze, protože Trautenberk ukradnuší Krakonošovi kouzelnou hůl přivodil hustou mlhu, aby nebyl Kuba s pašem vidět. Ale to již v dynamickém finále zasahují financové – zatknou barona, na hřebenech zastřelí pašeráka Kubu a u Trautenberka najdou již jen spoušť – Trautenberk totiž holí zmrazil Krakonoše, Hajný naopak zastřelil Trautenberka, a tak konec patří mileneckému páru Anče a Hajný. Vypravěč již jenom konstatuje, že je to on, kdo nepřímo způsobil katastrofu – začal totiž v Krkonoších propagovat tehdejší novinku, lyže.

Šlo o finálový text soutěže o Cenu Alfréda Radoka za rok 1997.

Nové a znovuobjevené překlady

Anglicky psaná dramatika

Peter Shaffer (Velká Británie)
ČERNÁ KOMEDIE (BLACK COMEDY)
z angličtiny nově přeložil **Pavel Dominik**
5 m, 3 ž
komedie

Shafferova komedie (jako další jmenujme např. jeho skvělé komedie *Královský hon na slunce*, *Equus*, *Slaná země*, *Cvičení pro pět prstů*, *Locika a libeček*, *Soukromé ucho* či *Veřejné oko*) je už přes 40 let (uvedena v londýnském Národním divadle roku 1965) stálíci na komediální scéně – nyní se vrací na české scény v novém skvělém překladu Pavla Dominika.

Mladý sochař, který se svou snoubenkou očekává návštěvu jejího otce, přísného plukovníka, si pro zvýšení patřičného dojmu, vylepší prostředí svého ateliéru tajně vypůjčeným nábytkem z bytu svého nepřítomného souseda. Ve stejnou dobu se dostaví i milovník umění, který projevil zájem o koupi výtvarného díla. Náhlý zkrat v pojistkách ponoří celý dům do tmy. Vtip Černé komedie je založený na záměně světla a tmy, postavy se v plném světle vzájemně nevidí a naopak za úplné tmy se odkrývají. Tato záměna vytváří pro herce na jevišti i pro režiséra nespočet vynikajících příležitostí k rozehrání komických situací a k uplatnění komediálního herectví. Co vše se tedy ve tmě může přihodit? S potěšením i neskrývanou škodolibostí nám autor ukazuje, jakých pošetilostí či dokonce nepřístojností se lidé dopouštějí, když si myslí, že je kryje tma.

Peter Quilter (Velká Británie)
DUETY (DUETS)
z angličtiny přeložil **Pavel Dominik**
1 m, 1 ž
kvintet romantických komedií pro dva herce

Dnes již celosvětově oblíbený autor konverzačních komedií věnoval svou poslední hru - čtveřici jednoaktovek - dvojici herců kolem padesátky, kteří se tak postupně představí každý v pěti velmi různorodých rolích. Konstantou, která tyto postavy spojuje, je však neutuchající vtípnost a sebeironický humor.

V první aktovce jsme svědky prvního setkání dvou „singles“, Jonathana a Wendy, kteří se seznamují na inzerát. Během vzájemné konfrontace textů svých inzerátů se skutečností dojdou oba přesto paradoxně rychle k závěru, že bude lépe „skočit“ po hlavě do bližšího seznamování, než pokračovat ve frustrujícím hledání „toho pravého“.

Ve druhé aktovce se schyluje k improvizované oslavě narozenin Barrieho, blíže nespecifikované celebrity. Oslavu pro něho připravuje jeho dlouholetá sekretářka Janet. Barrie při tom Janet nabádá, aby si konečně našla manžela. Oba sice žijí v téměř dokonalé symbióze, ale Barrie je homosexuál. Janet je však na něho natolik fixovaná, že jedinou možností, jak by mohla narazit na nezadaného muže, je poslat ji na dlouhou výletní seznamovací plavbu. Janet však nechce tak docela riskovat, a tak musí Barrie slíbit, že ji na plavbě doprovodí jako „záloha“. Z toho, jak se oba na své dobrodružství těší, lze ovšem usoudit, že třetího tento „dokonalý tandem“ věru nepotřebuje.

Hrdinové třetího duetu, Bobby a Shelley se vydali do Španělska, aby si tam užili „veselý rozvod“. Po vzájemně odhalené nevěře tak chtějí co nejmírněji vyřešit svůj rozchod. Povzbuzeni koktejly se právě věnují poněkud bizarnímu dělení majetku, které vyústí v hádku a rozhodnutí přece jen si najmout advokáta. Bobby si balí své věci, a odchází uprostřed noci, aby

se vzápětí vrátil pro „svého“ Harryho Pottera - a možná i něco jiného.

Poslední aktovka nás zavádí pro změnu na svatbu. Vdává se Angela a společníka při posledních přípravách jí dělá její svobodný bratr Toby. Nevěsta propadá stále větší nervozitě - tato svatba má být totiž už její třetí, a tak se neubrání pochybám o smysluplnosti svého konání. Toby ji svou sarkastickou pravdomluvností v jejím rozhodování nepomáhá a Angelu navíc při oblékání potkávají drobné katastrofy, které jsou možná zlým znamením. Nakonec je to ale přece jen Toby, kdo ji přesvědčí, aby pokračovala v nastoupené cestě - k níž on sám nikdy nenašel odvahu.

Quilter svou hru věnoval jako poctu Neilu Simonovi, jehož aktovky (např. *Apartmá v hotelu Plaza*) tento kvintet opravdu připomíná.

Gina Gionfriddo(vá) (USA)

BECKY SHAW

z angličtiny přeložila Alena Bjačková

2 m, 3 ž

psychologické drama

Autorka vytvořila 5 kontrastních charakterů a nechala je čelit vcelku jednoduché situaci. V ní detailně a mistrovsky rozehrála konflikty jejich postojů a zájmů a vzniklo napínavé psychologické drama.

Titulní postava Becky Shaw(ová) je absolutní ztracenec. Nemá přátele, nemá peníze, nekomunikuje s rodinou. Má ale kolegu Andrea, který je tak trochu samaritán a rozhodne se seznámit ji s bratrem (Max) své novomanželky Suzanny. Její přítomnost akceleruje děj a vyhrotí už tak napjaté vztahy rodiny, poznamenané četnými traumaty (např. Maxova adopce) a extrémními povahami rodinných příslušníků.

Max, který se o žádné rande neprosil, se k Becky chová dosti hrubě, ale přesto ji vezme na večeři. Na cestě je přepadne neznámý muž a ohrožuje je pistolí. Společně pak stráví noc na policejní stanici a následně v jeho hotelu. Po souloži Max Becky požádá, aby odjela. Pak jí už nezavolá a její hovory nepřijímá.

Max je tvrdý muž a pragmatik, na němž leží zodpovědnost za jeho labilní sestru (psycholožku) a jeho matku, která trpí roztroušenou sklerózou a ztrátou finanční stability po smrti otce, nad jehož osobností (byl gay, nebo ne?) se vznáší otazníky. Matka žije s mladým milencem a Max hasí požáry vzniklé jejich nezodpovědným hospodařením s penězi.

Max je naprostý cynik a nezabývá se tím, že Becky, vyhozená z jeho postele, propadne depresím a hrozí sebevraždou. Nicméně nakonec se setkají. Becky se snaží Maxovi vnutit (on je úspěšný manažer a ona neúspěšná sekretářka), ale ten ji jasně odmítá. Becky ovšem přitvrdí a řekne, že pokud k ní nebude milý, prozradí Andrewovi tajemství, že se Max a Suzanna (sourozenci) spolu vyspali po otcově pohřbu.

Andrew, chronický pečovatel, začne trávit veškerý čas s Becky. Ta totiž neustále mluví o severaždě, ale nemůže dovolit péči profesionála. Suzanně to samozřejmě vadí a bojí se, že Andrew už o ni nemá zájem, protože jeho potřebou je ženu ochraňovat, stejně jako to potřebovala ona, když byla na dně v době jejich seznámení.

Na Floridě, kde bydlí matka Suzanny a Maxe, vypukne další finanční krize a matčin mladý přítel se ocitne ve vězení. Max vyrazí řešit problém, sehnat peníze a právníka, a Suzanna jede pečovat o matku. Očekává, že se zde objeví i její manžel, který ale odmítne, protože se stará o Becky. Max toho využije proti Becky a snaží se ji obrátit proti Andrewovi. Žárlí na něj, protože mu vzal jedinou osobu, o kterou na světě stál. Teprve teď se vyjasnila Maxova slabina. Je totiž závislý na své sestře, její přítomnosti a jejím uznání.

Nečekaně na Floridu nakonec dorazí i Andrew, ovšem v doprovodu Becky. Matka ji přijme vlídně, na rozdíl od ostatních. Matčin poučený přístup (není nutné všechno vědět a všechno si říkat) přinese výsledek. Andrew a Suzanna se domluví na nových pravidlech, aby zachránili své manželství. Ona se přestane stýkat s bratrem, který se ji snaží uzurpovat a očerňovat Andrea, a on přeruší vztahy s Becky. Odjíždějí zpátky domů. Becky musí počkat na vlak, a tak na sebe vlastně s Maxem zbyli. A matka, ať se děje, co se děje, nevšímá si negativních věcí. Usmívá se

na všechny strany, ignoruje Maxův vztek a Beckyinu sebelítost, nemyslí na svého zavřeného přítele a přečerpané konto a dělá plány na večeri.

Albert Bermel (USA)

PĚKNEJ ZÁHUL - (WORKOUT) / PO OPERACI (RECOVERY) / VYPOŘÁDÁNÍ (ADJUSTMENT)

z angličtiny přeložil Michal Šulc

1 m, 1 ž

série aktovek - frašek

Pěknej záhul

Les, obtloustlý čtyřicátník zaměstnaný ve firmě na matrace, přijde o polední přestávce do svatyně našeho věku - do fitness klubu. Klub patří vševědoucímu a neviditelnému doktoru Finneymu. Ujímá se ho asistentka Marge. Postupně mu vysvětluje, co všechno si od ní musí za peníze koupit či půjčit, aby se stal součástí programu sebezdokonalení. Je učenlivou žačkou doktora Finneyho a dokáže tak získávat nové členy klubu. Les v ní dobře vidí obchodnici s evangelizační taktikou prodeje a je před ní stále krok napřed. I on totiž umí prodávat a oblužovat lidi a v Marge chce spíš vidět svůdnou rošťáčku. Kdo z nich nakonec zvítězí?

Krátká komedie byl spolu s dalšími autorovými aktovkami uvedena nejen v USA, ale i např. ve Velké Británii, Kanadě, Austrálii, Německu a dalších zemích.

Inscenátorům doporučujeme hrát najednou všechny tři tematicky podobné autorovy aktovky.

Po operaci

Aktovka určená pro trojici herců, kteří si zahrají celkem devět postav.

Pacientovi po operaci není bohužel přáno klidně ležet a odpočívat. Neustále kolem něj defilují postavy, které jej obtěžují: dvě zdravotní sestřičky, dobrovolnice, pacientova manželka, zdravotník, technik, nemocniční úředník a další pacient. A pořád mu někdo telefonuje a vzniká tak klasická fraška plná nedorozumění, chaosu a záměn. V nemocnici má panovat pokoj, pořádek a péče o pacienta. Že by však veškeré úsilí o maximalizaci efektivity provozu vedlo k pravému opaku? Dusno vyvrcholí v okamžiku, kdy pacient zjistí, že ošetřující personál i on sám jsou jen lidské stroje...

Krátká komedie byla spolu s dalšími autorovými aktovkami uvedena v USA, ve Velké Británii a v dalších zemích.

Vypořádání

Belinda Vindrová, atraktivní vdova, které byl prý zatopen suterén domu (je to zřejmě lež), je rozhodnuta získat odpovídající peníze z pojišťovny. Když přichází pojišťovací agent, snaží se Belinda použít všechny své zbraně a za každou cenu zvýšit výši odškodnění. Nicméně muže, kterého jí pojišťovna poslala, pana Boláka, sotva přesvědčí. Ten se naopak dokáže zeptat na spoustu věcí velice nepříjemně - nejdřív Belindu znejistí, pak dokonce vystraší. Kompenzaci, kterou jí chce poskytnout, totiž Belinda nečekala...

Krátká komedie byla spolu s dalšími autorovými aktovkami uvedena v USA, ve Velké Británii, Kanadě, Německu a v Itálii na festivalu Spoleto.

Německy psaná dramatika

Ujali jsme se úkolu kompletně zdokumentovat pozůstalost překladů dr. Josefa Balvína. Jde o velké množství textů, často téměř neznámých. Na texty, jež se dosud v naší nabídce v Rukověti dramaturga neobjevily, vás budeme průběžně upozorňovat a postupně je budeme zařazovat např. i do dalších Listů z Aura-Pontu.

Thomas Bernhard (Rakousko)
SÍLA ZVYKU (DIE MACHT DER GEWOHNHEIT)
z němčiny přeložil Josef Balvín
4 m, 1 ž
komedie

Děj se odehrává v maringotce cirkusového ředitele Caribaldiho. Ten si kdysi dávno usmyslel, že nacvičí se svými zaměstnanci ve volném čase Schubertův kvintet *Pstruh*. A tak se už dvaadvacet let snaží přinutit Žongléra, Krotitele, Vnučku a Klauna, kteří nemají k hudbě žádný vztah, aby se naučili hrát na klavír, housle, violu a basu...

Síla zvyku je o touze po absolutní dokonalosti, která je však v neslučitelném rozporu s banální, všední a ponižující realitou. Hra má svou komikou blízko k frašce a varírováním opakování různých situací i ke klauniádě či filmové grotesce. Protagonistou tohoto absurdního divadla, podobně jako i v jiných Bernhardových hrách, je dominantní mužská postava, jíž se jeho megalomanská, a tedy nenaplnitelná touha po dokonalosti stává krutou i směšnou posedlostí, s níž tyranizuje a deprimuje své okolí a nakonec i sebe. Hra měla českou premiéru až v MD Brno v září 2009, v Rakousku v 70. letech 20. století.

George Tabori (Rakousko)
JUBILEUM (JUBILÄUM)
z němčiny přeložil Petr Štědroň
6 m, 2 ž

Děj se odehrává na hřbitově u Rýna. Setkávají se zde duše Arnolda, jeho ženy Lotte, jejich tělesně postižené neteře Mici a homosexuálního párečku Otta a Helmuta. Je rok 1983 a oni vzpomínají na různá jubilea – vedle historických událostí i o svá osobní.

Arnold je židovský muzikant, soucítí se svými bližními, je snílek a jeho otec byl zavražděn nacisty. Lottě, jeho cynické ženě, byl dopřán pouze krátký život – zemřela absurdní smrtí v telefonní budce, když nemohla otevřít dveře, zatímco dovnitř vnikala voda. Postižená Mici se zabila sama, když se jí její milý, Helmutův synovec Jürgen, v dopise zeptal, proč vlastně nešla do plynu. Po Jürgenových počátečních rozpacích (jde o vykradače hrobů) se ukáže, že i přes ošklivé vlastnosti je přeci jen také člověk. Otto je homosexuální kadeřník, jehož přítel Helmut se ze solidarity k Židům nechal obřezat. Poté byl Helmut dopraven do blázince, kde byla elektrošoky léčena jeho „úchylka“. Bylo mu doporučeno milovat jen ženy, a tak se oběsil. Otto tedy také spáchá sebevraždu – utopí se ve vaně. O pořádek a klid všech se stará hrobník... Hra končí smířlivou scénou, kdy se otec Arnolda vrací ke svému synovi.

Hra byla napsána na zakázku pro divadlo Schauspielhaus Bochum, kde měla také premiéru 30. ledna 1983, na 50. výročí Hitlerova převzetí moci. Byla oceněna cenou Mülheimer Dramatikerpreis za rok 1983.

Marius von Mayenburg (Německo)

KÁMEN (DER STEIN)

z němčiny přeložil Petr Štědroň

1 m, 5 ž

Píše se rok 1934. Židovská rodina musí prodat svůj dům v Drážďanech. Ale obchod nikomu nic dobrého nepřinese. S politickými systémy se v následujících desetiletích mění i obyvatelé domu. Hra zobrazuje různé životní osudy, jež dům pohltil, až do 90. let 20. století. V centru pozornosti stojí matka a dcera z rodiny, která v 30. letech dům za pochybných okolností získala. Jde tu o právo nároku na dům, o všední snahu o získání domu, o otázku vyrovnání se s minulostí. Na povrch se vynořuje vina a potlačené vzpomínky, dlouhá rodinná legenda se hroutí. A jsou to vždy ženy, kdo musí životní problémy zvládnout, když už se od nich muži distancují.

Autor odvážně střídá chronologii příběhu, rozporuplné postavy sledujeme chvíli ve třicátých, chvíli v sedmdesátých či devadesátých letech. Jde nejen o zobrazení ukázkového konfliktu německé historie – jde obecně o otázku viny, kterou čas sice překryje, ale která se může kdykoli vynořit, o vyrovnání se s minulostí, o Božích mlýnech, které melou pomalu, ale jistě.

Hra byla poprvé uvedena v červenci 2008 v rámci festivalu Salzburger Festspiele v koprodukcí s berlínskou scénou Schaubühne am Lehniner Platz v režii Ingo Berka. U nás se připravuje scénické čtení na konec října 2009 (projekt 8@8).

Anja Hilling(ová) (Německo)

ČERNÉ ZVÍŘE SMUTEK (SCHWARZES TIER TRAURIGKEIT)

z němčiny přeložila Jana Podlipná

5 m, 3 ž

Smíšený les, letní večer, kolem šesté, je horko, již přes třicet dní nepršelo. Najednou je slyšet zvuk motoru – přijíždí dodávka s šesti přáteli a jedním dítětem, kteří si přijeli užít přírody, grilovat maso, popít.

Dalo by se říct, že se navzájem dobře znají a že se mají rádi, i když nějaká řevnivost by se našla. Chtějí zapomenou na ruch civilizace, strávit noc pod širým nebem, najíst se, opít se, na pasece mezi vysokými zelenými stromy...

Pak již leží unaveni a spokojeni ve spacácích, jeden z nich zhasne svítilnu, druhý si ještě zpívá, pak všichni usnou. Po dvou hodinách je vzbudí horko – přátelé zažívají požár, který předčí veškerou fantazii, bleskovou rychlost, jež obrátí vše v popel – les i vzájemné vztahy.

Hra měla premiéru v Niedersächsisches Staatstheater Hannover 12.10. 2007.

Ulrich Hub (Německo)

V OSM U ARCHY (AN DER ARCHE UM ACHT)

z němčiny přeložil Michal Kotrouš

4 m, 1 ž

hra pro děti

Usměvavý, ale i poučný a také biblický příběh o třech tučňácích, kteří přežijí potopu světa.

Tři tučňáci jsou kamarádi, ale trochu se perou a začínají se už v jednotvárné krajině věčného ledu nudit. Když tu se objeví holubice se spěšným vzkazem od Noa, ať rychle spěchají na archu, protože se blíží potopa a s ní konec světa. Jenže na archu smí od každého druhu zvířat pouze pár a tučňáci jsou tři...

Kamarádi si ale vědí rady – třetího schovají do kufru a propašují na archu. Zde vznikne spousta vtipných situací – holubice jakožto hlavní organizátor kontroluje loď a tři tučňáci se musejí tvářit, že jsou dva – vždy si jeden vleze do kufru, pokaždé jiný, takže holubice je zmatená. A když chce konečně ukázat obsah kufru, promluví z něj „Bůh“, čili jeden z tučňáků. Holubice málem uvěří, že jde opravdu o Boha (přeci ho nikdo nikde neviděl, tak proč by nemohl být schovaný v kufru), nicméně nakonec lest odhalí.

Ale to už apokalypsa v podobě povodně končí a archa se zvířaty šťastně přistává u břehů

nového světa. Holubice si vzpomněla, na co ve shonu před povodní zapomněla – totiž na druhého do páru! A tučňáci jsou tři... Noe kontroluje vystupující páry zvířat, holubici sice provází o dost většího partner podobný trochu tučňákovi, ale co na tom, poslání bylo splněno.

V novém, lepším světě bez hádek a zla jsou tedy jako jediný zvířecí druh tučňáci ve trojici. A mezi jedním z nich a holubicí vzniká citová náklonnost...

Hra podává dětem biblickou látku a otázku víry s nadhledem a s vtipem, s minimálním obsazením 4 herců. Sympatická trojice rošťáckých tučňáků, kteří polemizují o existenci Boha, pobaví zaručeně nejen dětského diváka. Tato úspěšná dětská komedie byla uvedena v dubnu 2006 v Badisches Staatstheater Karlsruhe v autorově režii, téhož roku se dočkala také rozhlasové verze a na základě úspěchu se připravuje filmová verze, na které autor spolupracuje. Ulrich Hub je autorem celé řady her pro děti, za které obdržel mnohé ceny a ve kterých vystupují často právě oblíbení tučňáci.

A ještě další...

Henning Mankell (Švédsko)

ANTILOPY (ANTILOPERNA)

ze švédštiny přeložil Miroslav Pošta

2 m, 1 ž

Afrika dnešních dní, dům kdesi uprostřed rozpálených afrických plání. Po jedenácti (nebo snad čtrnácti?) letech pracovník rozvojové pomoci a jeho manželka balí kufry a čekají na příjezd muže, který je má vystřídat. Závěrečná zpráva hovoří o mimořádně úspěšném projektu, ale skutečnost je zcela opačná: ze čtyř set vybudovaných studní fungují jen tři...

Hlavními postavami jsou černoši, nejsou však vidět. Manželé totiž žijí v izolaci před okolním světem – muž by ze strachu před okolím nejráději zazdil i okna – a provozují zde jakýsi strindbergovský „tanec smrti“. Po dlouhé době v cizím prostředí jsou zmateni, jejich strach hraničí s paranoiou a pomalu přicházejí o rozum. Černošům nedůvěřují a opovrhují jimi. Jejich konflikty vyniknou ještě víc, když dorazí jejich nástupce. („Pro vás černoši byli nepřáteli.“) Zdá se, že je upřímný realista a svému poslání věří, není ale ve skutečnosti jen další novodobý kolonialista?

Znalec současné Afriky v aktuální hře obnažuje novodobý kolonialismus, předsudky a nepochopení. Nejde však o politický pamflet – jak to výstižně formulovali francouzští inscenátoři, jde o snovou černou komedii.

Hra byla kromě Švédska úspěšně inscenována např. v Německu, Francii, Portugalsku a Katalánsku.

Evald Flisar (Slovinsko)

KAJ PA LEONARDO?(A CO LEONARDO?)

ze slovinštiny přeložil Kamil Valšík

8 m, 5 ž

Uzavřené prostředí jedné neurologické kliniky je jako svět v malém. Její pacienti trpí celou řadou bizarních symptomů. Někteří mají něčeho nadbytek, jiným se něčeho nedostává, ale za jejich kompulzivním chováním leží skryté univerzální lidské potřeby: potřeba lásky, potřeba uznání, potřeba bezpečí. Příčina jejich problémů je diagnostikována jako organická, a proto jsou podle Dr. Hoffmana, vedoucího kliniky, nevléčitelní. Ale psychologka doktorka DaSilvová, která přichází do institutu, aby zde našla téma pro svou disertaci, má jiný názor.

Oba doktoři mají vlastní přístup k pacientům, ale oba přístupy jsou jen manipulací. Doktor Hoffman se odmítá vzdát zažitých pořádků a zároveň si osobuje právo nakládat s osudem svých pacientů výhradně podle vlastního uvážení a „chránit“ je před okolním světem, kdežto doktorka DaSilvová, která svým příchodem na kliniku narušila status quo, věří, že může udělat

z pacienta, pana Martina, který trpí absolutní amnézií a vypěstoval si neobyčejnou schopnost naučit se a zapamatovat si cokoliv, „nového Leonarda“, renesančního člověka 21. století.

Ale jedná se o skutečný pokrok, nebo je všechno pouze krutý klam? Když začnou ostatní pacienti zlomyslně učit Martina jiné věci – sprosté vtipy a úryvky ze Shakespearových her – poezie s příměsí tvrdé reality se dotkne něčeho elementárního, vnitřního jádra pocitů v jeho nitru, které ještě není mrtvé, a on začne překvapivě reagovat. Je tato jeho „skutečná“ identita něco víc než prosté papouškování?

Doktorka DaSilvová se ale sama na vlastní kůži přesvědčí, jak nesmyslné bylo její počínání. Tajné služby se začnou zajímat, jak by mohly Martina využít ke svým účelům, a tak se mu dostane lekce násilí stejně snadno jako lekce „kultury“ – bez toho, aby kterékoliv z nich porozuměl. Nové vyučování Martina je tragickou antitezí výchovy doktorky DaSilvové. Brutální manipulace ze strany tajných služeb, které chtějí pacienta zneužít ještě odpudivějším způsobem, přinutí oba doktory spojit síly. Poslední pokus zachránit Martina tím, že je mu vrácena svoboda rozhodování, ale přichází příliš pozdě.

Hra, jejíž téma je na začátku nového tisíciletí více než aktuální, zkoumá podstatu identity a individuální svobody v kontextu společnosti plné chamtivosti, ctižádostivosti a krutosti.

Robert Pinget (Francie)

ARCHITRUC

z francouzštiny přeložil Jan Krupa

3 m

aktovka

Poněkud zašlý starý král a jeho sluha Bago spolu hrají hru na převlékanou. Bago se převlékne za cizokrajného vyslance, za královu tetu nebo za soudce a mezi předváděním jednotlivých rolí se s králem neustále dohaduje a hašteří. Oba jsou znudění a chtějí si ukrátkit dlouhou chvíli, ale jejich dětinské dohadování je vždy odvede od tématu. Bago zakazuje královi jeho oblíbený absint, společně nadávají na poddané nebo si hrají na výchovu neposlušného dítěte. Konverzaci občas přeruší pomatený kuchař, jehož slova většinou nedávají vůbec smysl. Nakonec, když se Bago převléká, přichází do pokoje smrt, setne vyděšeného krále kosou a Bago, kterého vyděsí králův křik, se vrací ustaraně do pokoje se slovy: „Co je ti? Viděl jsi pavouka?“

Hlavní hrdinové Pingetovy kratičké hry jsou znudění a dětinští aristokrati, odtržení od skutečného života a ne nepodobní stejným postavám z pohádky o pekařově císaři a císařově pekaři. Už spolu strávili příliš mnoho času, jsou na sebe zvyklí, ale přesto jim chybí lidská blízkost. Jejich roztomilé tlachání tak dostává lehce melancholický nádech.

Dario Fo (Itálie)

MARCOLFA

z itaštiny přeložil Matteo Difumato

3 m, 3 ž

fraška, situační komedie

Přijímací salon starého hradu. Po uši zadlužený Markýz má kromě dluhů i dvě milenky: na jedné straně Princeznu, na druhé Terezu, snoubenku svého věřitele Giuseppa. Jeho služebná Marcolfa miluje uzavírání sázek a má snoubence Francesca.

Giuseppe se chystá přijít pro peníze, které mu Markýz dluží, a Markýz se před ním snaží někam ukrýt. Shodou náhod se ale na scéně postupně objevují jeho milenky - dochází tak k nedorozuměním a zmatkům, doprovázeným sérií gagů. V rozhovoru s Giuseppem prozradí Marcolfa číslo losu, na který si vsadila. Giuseppe v novinách zjistí, že vyhrála, ale zatají jí to a začne se jí dvořit. Do vývoje událostí se však vloží Francesco a poté i Markýz a Tereza. V okolnostech týkajících se výhry dojde navíc ke dvojitému zvratu – vylosované číslo je totéž jako loni...

HRY, KTERÉ JE PO DOHODĚ MOŽNO ZÍSKAT JEN ZA TANTIÉMY

Zahraniční tituly, u nichž je možno získat provozovací práva pouze za tantiémy (%).

Autor	Titul	Smlouva do:	%
Alan Ayckbourn	Něco v ní je	16.2.2010	6
Edward Albee	Koza aneb Kdo je Sylvie?	30.11.2009	7
Michael Frayn	Bez roucha	31.12.2010	9
Michael Frayn	Kodaň	8.5.2010	9
Brien Friel	Listy důvěrně (Leoše Janáčka)	21.1.2012	9
David Greig	Pyreneje	15.8.2011	6
David Greig	Vzdálené ostrovy	31.10.2009	6
John Hale	Lorn a Ted	30.6.2010	7
David Harrower	Nože ve slepicích	11.10.2010	6
Robin Hawdon	Úžasná svatba	10.6.2010	9
W. D. Home	Ledňáček	4.12.2010	9
Dennis Kelly	Debris	25.11.2011	9
S. King – S. Moore	Misery	1.3.2011	8
Nikolaj Koljada	Polonéza Oginského	15.10.2011	8
Nikolaj Koljada	Slepice	10.10.2009	6
Liz Lochhead(ová)	Perfect Days	14.10.2009	6
Long – Singer - Winfield	Souborné dílo W. Shakespeara	29.11.2011	8
Martin McDonagh	Mrzák Inishmaanský	10.1.2011	7
Felix Mitterer	V jámě lvové	27.2.2011	9
Felix Mitterer	Účtování v domě božím	31.12.2010	8
William Nicholson	Na ústupu	30.6.2010	6
Eugene O'Neil	Cesta dlouhým dnem do noci	10.1.2011	7
Mark Ravenhill	Polaroidy	27.9.2010	6
Vasilij Sigarev	Detektor lži	6.4.2011	9
Sam Shepard	Pohřbené dítě	6.10.2010	7
Tom Stoppard	Na flámu	14.1.2011	9
Tom Stoppard	Pravý inspektor Hound	14.1.2011	9
Tom Stoppard	Rock 'n' roll	2.3.2011	8
Paula Vogel	Jak jsem se učila řídit	7.3.2010	6
Stefan Vögel	Dobře rozehraná partie	9.1.2013	8

Nepřeložené texty

Dílo Ingmara Bergmana

***Rádi připomínáme, že cesta k inscenování Bergmanových děl je po mnoha letech volná!
Autorská práva vám rádi zprostředkujeme!***

Anglicky psaná dramatika

William Douglas Home (Velká Británie)
THE SECRETARY BIRD (ŠIK SEKRETÁŘKA)

2 m, 3 ž
komedie

Jednoho večera se spisovatel Hugh dozvídá, že ho po patnácti letech spokojeného manželství opouští žena. Aféra už trvá přes půl roku a jeho žena Liz se chystá se svým milencem na druhý den odjet na nějaký čas do Itálie. Hugh se rozhodne nevěru řešit netradičním způsobem - pozve Lizina milence na partii golfu a na společnou večeři u nich v domě, předstírá, že je naprosto smířený s nevěrou i s rozvodem, a dokonce se rozhodne svést svoji mladou sekretářku, aby zajistil Liz důkazy pro rozvodové řízení.

Hlavním hybatelem této salónní konverzační komedie je především výřečný Hugh, který se rozhodl zapojit veškerý svůj šarm a humor, aby získal zpět srdce své nevěrné ženy. Hra se tak nese ve znamení jeho trefných cynických poznámek a inteligentního humoru, který jakoby kontrastoval s určitou suchopárností jeho soka v lásce. Lizin milenec John je přitažlivý, dobře zabezpečený a výkonný v posteli, což se o Hughovi z mnoha jeho vlastních narážek říct nedá. Co však Johnovi schází, je fantazie a smysl pro humor, které, jak se nakonec i ukáže, jsou skutečným kořením partnerského soužití a skutečnou hodnotou, díky níž se mohou partneři milovat „z toho správného důvodu“.

Anglický dramatik šlechtického původu W. D. Home je autorem více než padesáti her, vesměs konverzačních komedií z vyšší společnosti. Přesto, že jeho hry nebyly tak úspěšné nebo ceněné jako hry jeho současníků, byla jedna s jeho her (*Zdráhavý začátečník*) zfilmována, naposledy s anglickým názvem *What a Girl Wants* s Colinem Firthem a Amandou Bynesovou a Kelly Prestonovou v hlavních rolích.

Hra je momentálně překládána do češtiny.

Tracy Letts (USA)
MAN FROM NEBRASKA (MUŽ Z NEBRASKY)

4 m, 4 ž

Hrdinou Lettsovy hry z roku 2003 je Ken Carpenter, představitel „Bushovy“ Ameriky, sedmapadesátiletý drobný podnikatel z Lincolnu v Nebrasce, muž, který tráví svůj čas mezi kanceláří, svým luxusním autem, domem, který sdílí se svou o něco mladší ženou Nancy, sanatoriem, kde dožívá jeho nemocná matka, a – kostelem. Jednoho dne se probudí v noci s otřesným poznáním: najednou přestal věřit v Boha. Na naléhání Nancy a dcery Ashley si o tomto problému promluví s reverendem Toddem, který má nečekané porozumění, když Kenovi poradí, že potřebuje dovolenou od všeho kolem sebe.

Ken se vydá do Londýna. Ještě v letadle se seznámí s rozvedenou Pat, se kterou je brzy Nancy nevěrný. V luxusním londýnském hotelu se pak spřátelí s tamější barmankou Tamyrou a s jejím

spolubydlícím, homosexuálem, scénáristou a sochařem Harrym. Přestože ho tito londýnští bohémové napadají za jeho konzervativní a z jejich hlediska naivní názory, Ken se jejich společnosti urputně drží, okusí s nimi lehké drogy a nakonec se i u něho projeví umělecké sklony – fascinuje ho právě sochařství - a najme si Harryho jako soukromého učitele. Ashleyiny výzvy, aby se vrátil k Nancy, která jeho odchodem velmi trpí, tvrdě odmítá. Nancy zatím - a dosud bezvysledně - obletuje Toddův otec, válečný veterán.

V Lincolnu zatím (s Nancyiným bezděčným /?/ příspěvím) umírá jeho matka. Pro Kena to znamená zásadní obrat. Vrací se domů na matčin pohřeb rozhodnut požádat Nancy, aby ho přijala zpátky – respektive odjela s ním. Ať už bude jejich budoucnost jakákoli, poznává, že Nancy potřebuje. I Nancy však procitla z letargie a dává průchod nashromážděnému pocitu křivdy, lítosti a vzteku...

William Mastrosimone (USA)

BANG BANG YOU'RE DEAD (BUM PRÁSK A SEŠ MRTVEJ)

7 m, 3 ž (+ 6 m / ž)

Nově revidovaná verze hry z roku 1998 se zabývá tématem násilí na středních školách.

Hlavní hrdina Josh je ve vězení za sedminásobnou vraždu: zabil svoje rodiče a v masakru ve škole pět spolužáků. Na počátku vypadá jako nemilosrdný mladistvý vrah, který ví, že jeho delikt mu bude s plnoletostí vymazán z trestního rejstříku. V jeho cele začnou postupně oživovat jeho oběti a také prokurátor a soudce, dědeček a nakonec rodiče, aby společně rekonstruovali Joshův hrůzný čin. Ve výrazně epické kompozici, v níž jednotliví mrtví fungují na způsob antického chóru, se ukazuje, že otázka viny je mnohem složitější. Josh byl ve škole šikanován, rodiče na něj neměli čas. Ve vězení se zhmotní nejen Joshovy oběti, které přehrají celou vraždu i to, co k ní vedlo, ale i Joshův stín, jakýsi vnitřní hlas, na nějž se nakonec spolehl. Hra jako celek je nakonec obžalobou systému: Josh poprvé střílel na jelena se svým dědečkem, precedens se zbraní v něm tak poprvé probudil ambivalentní pocity vraha a naučil ho manipulovat s puškou.

Text je namířen na rodiče mnohem víc než na děti a je obrazem zoufalého stavu mezigenerační izolace ve Spojených státech; jako apel, v němž hlavní role hrají sedmnáctiletí středoškoláci, doma sklízí úspěchy hlavně ve školních divadlech. Mastrosimone se nechal inspirovat skutečnými událostmi, školními masakrem v roce 1998 ve Springfieldu. Pár dní po prvním uvedení hry došlo ke střelbě v Columbine (událost u nás známá hlavně s dokumentu M. Moora *Bowling for Columbine*).

Hra *Bang Bang You're Dead* měla premiéru v dubnu 1999 v Eugene ve státu Oregon, od té doby bylo uvedeno v mnoha zemích světa. Zfilmována byla v roce 2002, scénář není přesným přepisem hry.

Alan Bennett (Velká Británie)

ENJOY (DOBŘE SE BAVTE)

6 m, 4 ž

hořká groteska

Bennett dnes patří ke staré gardě zasloužilých anglických divadelníků. Proslavil se jako herec a dramatik a na kontě má i scénáře k několika filmům.

Bizarní hříčka *Dobře se bavte* se celá odehrává v obývacím pokoji zestárlého manželského páru. Je to krutě směšná historie o neporozumění mezi generacemi a o propastech za léta vyhloubených mezi členy nejbližší rodiny.

Táta a Máma bydlí v domku na předměstí. Jsou to šedesátníci a už je postihla směšnost stáří - Tátovi podlomila zdraví autonehoda a neustále vyžaduje, aby někdo zkoušel, jestli něco ucítí v zmrtvělé ruce, a Máma po svojí matce zdědila děravou paměť. Čas ubíhá pomalu, v neveselé náladě. Máma dokola pokládá tytéž otázky (kam jela Linda) a cestou na nákup zapomene, co chtěla (vždycky se vrátí s toaletním papírem). Táta zapírá existenci staršího syna a společně s mámou si opakují, jak výjimečná je jejich Linda, která je osobní asistentkou a pořád někam

cestuje. Táta a Máma čekají na pokyn k vystěhování (čtvrť se má demolovat) a k přemístění do nového bytu.

Ačkoli nikoho nečekají, kdosi se neodbytně domáhá vstupu. Je to slečna Craigová, státní úřednice. Podle tištěného vysvětlení, jehož text podstrčila pode dveřmi, je zde proto, aby se stala tichým svědkem doznívající existence tradičních životních hodnot a podala o nich svědectví. Usadí se, zachovává mlčení a dělá si poznámky. Táta a Máma mají jednat, jako by tu nebyla. Na slečně Craigové si můžeme všimnout toho, že má poněkud mužné rysy.

Přichází Linda a na první pohled vidíme, že není špičkovou osobní asistentkou, ale prostitutkou. Prohlásí, že doma nemůže vydržet ani minutu, a oznámí, že se vdává za saúdskoarabského prince, načež si to málem (za tichého svědectví slečny Craigové) rozdá na podlaze se řidičem limuzíny.

Dalším návštěvníkem je výrostek ze sousedství, který z rozmaru zmlátí osamělého Tátu (Máma šla nakupovat, slečna Craigová dál přihlíží). Táta se zdá být mrtvý. Sousedka (v doprovodu dalšího mlčenlivého pozorovatele) a Máma se snaží vzít nějak situaci do rukou. Chystají se nejdřív mrtvolu umýt, ale při svlékání zjistí, že Táta má erekci. Vráť se zklamaná Linda (ale už s novým milencem), která nezvítězila v konkurzu na princovu manželku (jiná kandidátka měla lepší prsa).

Táta se probudí, ale zjistí, že je kompletně paralyzován. Slečna Craigová odtajní svou identitu a zjišťujeme, že je to Terence, starší syn Mámy a Táty. Teď ale chodí v ženských šatech a říká si Kim (dozvídáme se, že jeho homosexualita byla důvodem, proč ho otec zatratil). Celý experiment s pozorováním je dílo jeho týmu odborníků snažících se zachytit mizející svět (a tentokrát ho nenašli v jihoamerické divočině, ale přímo doma). Kim oznámí Mámě, že ji chce přesunout do rezervace. Ji, Tátu i celý dům. Lidi se na ně budou chodit dívat jako na něco, co je na pokraji vyhynutí. Opěvovaná Linda (Tátou neotřese ani to, když zjistí, že je obyčejná šlapka) se od rodičů, jejich stylu a jejich názorů a dalších osudů s klidným srdcem distancuje. Vidíme, jak jsou stěny postupně odnášeny pryč (stěhují je do rezervace). Máma se těší na život s milovaným synem (ale má - odůvodněný - strach, že ji stejně nakonec dá do domova) a ochrnulý Táta bezmocně přihlíží, vydán na milost a nemilost vůli zavrženého syna.

Téměř absurdní groteska měla byla uvedena v roce 1980 v londýnském Vaudeville Theatre.

Ben Travers (Velká Británie)

AFTER YOU WITH THE MILK (PO TOBĚ S MLÉKEM)

3 m, 2 ž

komedie

Typická britská předválečná rozverná salonní komedie se odehrává za vlny veder v Londýně v roce 1935. Dottie je mladá paní se srdcem na pravém místě, jejíž neschopnost říci v určitých situacích ne ji ovšem dostává do zapeklitých situací, jež se stále vrší a zacyklují. Je sice vdaná za skvělého muže, Fred už má ale bohužel svůj věk a navíc není přítomný: zotavuje se v nemocnici z lehkého záchvatu mrtvice. V domě, kde očekává jeho návrat, se objeví jednak jeho marnotratný syn Ricky, po letech strávených v Austrálii doufající ve smíření s otcem (a finanční výpomoc), a dále soused Don, kterého Dottie ze soucitu učinila svým milencem. Potíž je v tom, že Ricky měl kdysi poměr s první Donovou manželkou. Don má navíc pocit, že před Rickym si nemůže být jista žádná žena – ať je to Dottie, nebo Donova současná žena Leila, která se v Dottiině domě jako na potvoru také objeví – žárlící a opilá. Dottie mezi všemi těmito navzájem se napadajícími lidmi provádí tanec mezi vejci a přitom – samozřejmě – zvolna podléhá Rickyho kouzlu. Fredův návrat z nemocnice vše ještě zkomplikuje – jeho důvtipnost si však najde cestu jejich milosrdnými lžemi (nesmí se přece rozčilovat!) a Fred nakonec triumfuje, když z překerní situace nalezne řešení, jehož velkorysost potenciální cizoložníci doslova odzbrojí.

Tim Firth (Velká Británie)
CALENDAR GIRLS (HOLKY Z KALENDÁŘE)
3 m, 8 ž

Původně film, později divadelní hra podle skutečné události. W. I. neboli Women's Institute je největší britská dobrovolnická organizace. V jedné její pobočce v Yorkshiru se schází šest přítelkyň, aby zavařovaly, vyměňovaly si recepty, pletly, vzdělávaly se. Ve skutečnosti je to ale příležitost společně trávit čas („a bláznit“ pod záminkou ušlechtilých činností, jak praví manžel jedné z žen).

Harmonické společenství narušuje zpráva – Annin muž má rakovinu. Za rok skutečně zemře a aktivní Chris se rozhodne, jak by mohla jejich organizace co nejvíc přispět na charitu. Každoročně vydávaný kalendář už nebude obsahovat banální obrázky krajiny, ale ženské akty! Přítelkyně se vyděsí při představě, že budou fotit „nahotiny“, ale Chris jim vysvětlí, že to není totéž. Navzdory obavám z věku (a názoru sousedů) si ženy z focení udělají legraci a dokážou na svůj kalendář být pyšné.

Druhé dějství začíná veřejnou obhajobou Annie na ústředí W. I., kde vznikne skandál, v městečku také – ale o kalendář je enormní zájem. Jeho prodejem se pro nemocnici vydělá půl milionu liber, z dam se stanou hvězdy a jejich vzájemné i životní vztahy eskalují. Vyhrtí se konflikt mezi nejlepšími přítelkyněmi Chris a Annie, ovšem síla jejich společného gesta i prožitá odvaha je na konci opět svedou dohromady.

Hlavními tématy díla hojně syceného písněmi jsou vzájemnost a přátelství, odvaha. Příběh má pravdivé jádro, autor ho umně opracoval do tvaru, který nepostrádá humor, napětí, konflikty i výsledný smířlivý konec. Film byl natočen v roce 2003 (režie Nigel Cole), divadelní adaptace pochází z roku 2009, uvedlo ji Richmond Theatre, které s ní objelo zemi, od dubna 2009 se hra uvádí v Noel Coward Theatre na West Endu v režii Hamishe McColla.

Bryony Lavery(ová) (Velká Británie)
FROZEN (ZAMRZLÍ)
1 m, 2 ž
drama

Agnetha: „Rozdíl mezi zločinem v důsledku zla a zločinem v důsledku nemoci je stejný jako rozdíl mezi hříchem a symptomem.“

Drama o vraždě, pomstě a odpuštění. Sériový pedofilní vrah Ralph unese a zavraždí desetiletou Rhonu. Na jevišti se střídají hlasy tří protagonistů, jichž se tato strašná událost přímo nebo nepřímo týká: Dívčiny matky Nancy, která stále doufala, že dcera jednoho dne pošle dopis nebo zkrátka vstoupí do dveří. Rhonina vraha Ralpha, který ve své úchylnosti jedná nesmírně systematicky. A Agnethy, která má o Ralpha akademický zájem, protože se zabývá výzkumem sériových vrahů a jde jí o poznání „onoho severního zamrzlého moře, kterým je mozek zločince“.

Nancy nejprve touží po pomstě a ráda by viděla, jak vrah její dcery trpí. I díky druhé dceři, která cestovala po Asii a našla inspiraci ve východních učeních, nakonec Ralphovi odpouští a vymůže si na úřadech setkání s ním.

Agnetha si na Ralphovi potvrzuje zjištění, že pachatelé nebezpečných trestných činů byli zpravidla v dětství vystaveni velkému stresu, týrání a došlo u nich k fyzickému poškození mozku. Dospívá k závěru, že sérioví vrazi jednájí v důsledku pohnutek, které jsou mimo jejich kontrolu.

Ralph nejdřív říká: „Mrzí mě jedině to, že [zabíjení malých dívek] je nezákonné.“ Po setkání s Nancy se však zdá, že alespoň část jeho já brutálního činu skutečně lituje. A když ve vězení spáchá sebevraždu, Agnetha je přesvědčena, že to je právě v důsledku setkání s Nancy.

Kritika na hře ocenila její civilní pojetí, „auru všednosti“, kdy jeviště zahaluje místo hrozivých výkřiků „zamyšlené ticho“ (*New York Times*). Hra byla poprvé uvedena roku 1998. Získala mj. cenu asociace Theatrical Management Association a v roce 2004 byla nominována na cenu Tony za nejlepší hru. Bryony Laveryová (* 1947) je britská dramatička, autorka několika desítek

divadelních her, rozhlasových her a scénářů.

Terrence McNally (USA)

CORPUS CHRISTI

13 m

Kontroverzní drama s náboženskou tematikou, které by se dalo označit jako svérázná pašijová hra. Autor zde hledá styčné plochy mezi náboženstvím a homosexualitou.

Jde o novodobé převyprávění nejznámějšího biblického příběhu, avšak McNallyho Ježíš se jmenuje Joshua, je (stejně jako jeho učedníci) gay a pochází – stejně jako autor sám – z texaského města Corpus Christi. Autor vedle sebe staví současné reálie (např. Matouš je právník, Šimon zpěvák a Filip prostitut) a dobové reálie biblické. Část příběhu je také odvyprávěna formou čtení z Bible při hodině náboženství.

Nejprve jsme svědky „křtění“ jednotlivých apoštolů a následně si herci losují vedlejší role. Poté se před námi odvíjí Joshuův život: narodí se v motelu, prožije nelehké dětství, kdy je terčem posměchu, odchází z domova a shromažďuje kolem sebe učedníky. Pronese kázání na hoře, dělá zázraky, usedne s učedníky k poslední večeři, je zrazen svým milencem, Jidášem, a ukřižován. Mezitím ale také oddá Jakuba a Bartoloměje, kteří ho o to požádají, a na pasáž z 3. knihy Mojžíšovy zapovídající homosexuální vztahy reaguje citátem z knihy Genesis: „A viděl Bůh vše, což učinil, a aj, bylo velmi dobré.“

Kritici, kteří hru prvoplánově neodsoudili jako rouhačství, na ní ocenili především autorův důraz na potřebu lásky k bližnímu.

Hru *Corpus Christi* poprvé uvedlo v říjnu roku 1998 divadlo Manhattan Theatre Club. Tato produkce vedla k bouřlivým protestům křesťanských skupin a církevních představitelů, ale i k výhrůžkám bombovým útokem (v divadle musely být nainstalovány detektory kovu). Londýnská produkce o rok později dokonce vyprovokovala jednu muslimskou skupinu k vydání rozsudku smrti (fatvy) pro autora. Mnoho kritiků hru přijalo vlažně, časopis *Time* ji však označil za jednu z nejlepších her roku 1998. Po obnovené premiéře roku 2008 (některé z apoštolů hrály ženy) už reakce tak bouřlivé nebyly.

John McGrath (Velká Británie)

THE CHEVIOT, THE STAG AND THE BLACK, BLACK OIL (OVCE, JELEN A ČERNOČERNÁ ROPA)

7 m, 2 ž

politická hra

Hra pojednává o velkých odsunech rolníků, známých v dějinách Skotska jako „Clearances“. Na počátku devatenáctého století byla většina rolníků vystěhována z úrodných kopců skotské vrchoviny a přemístěna na mořské pobřeží, aby mohly být kopce využity pro chov skotu, speciálně ovcí, jež pro vlivné obchodníky z vlnou představovaly značné zisky. Rolníkům byly na nátlak zájmových skupin odebrány jejich pozemky a po několika nezdařených revoltách byli nuceni buďto emigrovat, nebo začít živořit jako rybáři na pobřeží.

Skotská divadelní společnost 7:84 dala hře populární až jarmareční formu, kdy se krátké epizodické scénky mísí s písněmi a s odborným výkladem adresovaným přímo divákovi. Nároky na scénu a kostýmy jsou minimální, herci přecházejí z role do role za pomoci rekvizit jako např. klobouk nebo paraple, hra vyžaduje pouze lehce vyvýšenou platformu a pro určení jednotlivých scén postačí rozkládací obrázková knížka s obrázky kopců a stavení.

Hra byla napsána v roce 1974 a má velmi silný politický podtext, je kritikou kapitalismu jako systému, stejně tak jako nečistých praktik nadnárodních společností, které berou obyčejnému lidu kontrolu a právo rozhodovat. Jedna z otázek, které si hra klade, zní: „Vzali jsme si z toho nějaké ponaučení?“ Soudě podle závěru hry zůstávají nekalé praktiky nadnárodních korporací stejné, jen komodity se mění, a namísto vlny je nyní v kurzu především ropa.

Polly Stenham(ová) (Velká Británie)

THAT FACE (TAMTEN OBLIČEJ)

2 m, 4 ž

Úspěšná hra ze současného repertoáru Royal Court Theatre byla přenesena na jeviště West Endu. V první scéně jsme svědky šikany, jíž se dvě dívky v internátní škole dopouštějí na své mladší spolubydlící. Vyjde najevo, že jedna z nich, Mia, dala oběti krutého rituálu koňskou dávku vália, které ukradla své matce. S tou se seznamujeme v následující scéně: alkoholička Martha se zotavuje z pitky, v níž jí dělal společníka její osmnáctiletý syn Henry.

Do jejich domácnosti dorazí Mia se zprávou, že do Londýna míří z Hongkongu její otec Hugh. Je sice znovu ženatý, ale chce uvést věci ve své původní rodině do pořádku. Znamená to nejen zabránit svými penězi a vlivem Miinu vyhazovu ze školy, ale také přimět Marthu, aby nastoupila protialkoholní léčbu.

Než se tak stane, pronikneme do celého složitého přediva vztahů v jedné bolestně rozložené rodině: Když Hugh před pěti lety opustil Marthu, Henry se zcela ponořil do úkolu zachránit svou matku – úkolu, na který nemohly jeho síly stačit. Dospívající Mia se stala pro matku i svého bratra nadbytečnou zátěží. Zoufalé činy dětí i matky jsou vlastně posledním voláním o pomoc, jímž podvědomě upozorňují na svou neschopnost řešit situaci.

Teprve když Martha pochopí, kam její snaha potrestat Hughu na jeho dětech (Martha je v tomto smyslu moderní obdobou Medey) došla a jak strašně zmrzčila duši svého syna, je schopna sama vyřešit svou situaci.

Hra má strhující děj a kresbou vášnivých, byť pokřivených rodinných vztahů si nezádá s williamsovskou dramatikou.

John Patrick Shanley (USA)

KISSING CHRISTINE (CHRISTININ POLIBEK)

1 m, 1 ž

komorní konverzačka

Larry a Christina se sejdou na večeři v thajské restauraci. Je to jejich první rande, vůbec se neznají. Z jejich rozhovoru brzy pochopíme, že to není obyčejný pár. Christinina osobnost musela být znovu vybudována. Před dvěma lety měla nehodu. V jednom obchodě propadla otevřenými padacími dveřmi a zranila si hlavu. Následkem této nehody jí museli zrekonstruovat tvář.

Vypadá tedy jinak. Je hezká, ale jinak hezká než dřív. Podstatnější však je, že utrpěla vážný otřes, v jehož důsledku došlo ke změně její osobnosti. Stala se mnohem příjemnější. Ale dost ji to vykojilo. Larry ji ohromeně vyslechne. Ale i on má co prozradit. Je ženatý a má dvě děti. Se ženou mají velké problémy. Ke schůzce ho přivedla jeho osamělost a frustrace. Dva lidé, které jejich traumata vytrhla z běžného životního modelu. Jeden druhému pomáhají tím, že spolu vedou hluboce zaměřený rozhovor. A společným polibkem se nakonec znovu spojí s něčím životně důležitým.

MISSING MARISA (BEZ MARISY)

2 m

komorní konverzačka

Terry a Eli jsou přátelé, které spojuje i jedna žena – Marisa. Bývala Eliho ženou. Potom utekla s Terryem. A teď opustila i jeho. Terry přichází do Eliho bytu a Marisu u něho hledá. Vrátila se k němu? Eli se nechová vstřícně. Oba muži kolem sebe krouží, připraveni k boji a současně zranitelní.

Eli chce přátelství. Terry chce jen Marisu zpět. Ani jeden z nich nemůže dostat, co chce. Zvoní telefon. Je to Marisa? Eli telefon nezvedá, a tak se ho zmocní Terry a ohlásí se. Volající zavěsí. Eli peče kuře. Terry chce vědět, koho čeká k večeři. Eli to nechce prozradit. Nakonec Terry, jehož tak Eli i Marisa vyloučili ze svých životů, prosí alespoň o to, aby mohl ochutnat kuře. Eli

mu dá jen malý kousek. Taková je Terryho porce života. Je to věčný tulák, vyvrženec. Poděkuje Elimu za to málo, co mu bylo dopřáno, a připravuje se k odchodu.

Simon Gray, Hugh Whitemore (Velká Británie)
LAST CIGARETTE (POSLEDNÍ CIGARETA)

2 m, 1 ž
dramatizace

Poslední cigareta je adaptací jedné z memoárových knih nedávno zesnulého britského dramatika Simona Graye. Na divadelní adaptaci Gray pracoval (se spoluautorem Hugem Whitemorem) v době, kdy dobojoval svůj zápas s rakovinou. Uvedení textu na scénu se už nedočkal, zemřel v létě 2008. *Poslední cigareta* měla premiéru v březnu 2009.

Text je rozpravou tří osob. Všechny mají totéž jméno (Simon 1, 2 a 3) a reprezentují různé stránky autorova já (Simon 3 je dokonce žena). Sedí okolo stolu a vzpomínají na dětství a na jídlo na příděly, na matku, která jednou ve spěchu odešla s domu "pro mléko" a vrátila se až za několik let, na otce, který měl osm let poměr se svou sekretářkou, a když to matka zjistila, odmítla se rozvést, na mladšího bratra, který se během let proměnil z rozkošného chlapečka v beznadějněho alkoholika a upil se k předčasné smrti.

Hlavním tématem rozhovoru je ale vlastní smrt. Okamžik zjištění, že dým z cigaret nebyl jenom hezkou kulisou dosavadního vyprávění, ale osudovým předznamenáním závěrečné lékařské diagnózy, je zřetelným předělem textu. Zprávu o blížící se smrti Simon přijímá s hrůzou, uvažuje o sebevraždě a pokouší se utopit během letního odpoledne na dovolené u moře. Opustí ho ale vůle a přemůže láska ke světu a životu. Graye neopouští humor, s ironií například do textu vkládá zmínku o situaci, kdy mu, bezmocnému starci, krásná lékařka zcela bez emocí zavádí cévku.

Rozprava má nakonec velmi optimistický závěr. Při návštěvě onkologie lékař Simonovi oznámí, že pacientův stav je stabilizovaný a lze přepokládat, že místo původního roku může počítat s prodloužením života na celých 18 měsíců. 18 měsíců, jaké štěstí.

Paradoxem je, že Gray si nakonec prodlouženého času neužil. Zemřel nečekaně na aneurysma.

Terence Rattigan (Velká Británie)
SEPARATE TABLES (ODDĚLENÉ STOLY)

4 m, 7 ž

Veškerý děj Rattiganova textu se odehrává v jídelně hotýlku na jihu Anglie. Místní hosté, z většiny stálí, se zde v různých denních dobách, dodržující přesně zasedací pořádek, setkávají k obědům, večeřím a snídaním, ke čtení novin a klábosení.

Poklidné plynutí času narušuje pouze přítomnost Charles a Jean, mladé dvojice, která navenek předstírá, že k sobě nepatří, a ačkoli spolu mají milenecký poměr, oprávněně se obávají úzkoprsosti starých dam a sedí u různých stolů. Příběh se ale zrodí teprve tehdy, když do hotelu zavítá krásná, kdysi slavná, dnes stárnoucí modelka Anna. Okamžitě se stane centrem zájmu všech obyvatel. Nikdo ale neví, že Anna je bývalou manželkou Johna, kdysi nadějněho novináře a politika, který se už léta utápí v alkoholu a táhne to s majitelkou hotelu slečnou Cooperovou.

Anna předstírá překvapení ze shledání s Johnem. Má už po druhém rozvodu, není bohatá, trpí depresemi ze ztráty sexappealu a ze samoty, kterou léčí opiáty. Chce se s Johnem usmířit a začít znovu. John ji stále miluje a dlouho neodolá. Na cestě na dostaveníčko v Annině pokoji ale John nečekaně zjistí, že celé setkání bylo nastrojené a ne, jak mu jeho bývalá žena řekla, náhodou a znamením osudu. John vidí, že jeho žena je stejně krutá a manipulativní, užívající si cizí pokoření jako před lety, kdy rozvodové hádky vyvrcholily ublížením na zdraví a pro Johna několika lety ve vězení.

John uteče z hotelu a celou noc stráví ve své oblíbené hospodě. Ráno chce bez rozloučení odjet. Do sporu se ale vloží slečna Cooperová, která Johna přesvědčí, že pro lásku je třeba bojovat (a sama se tak své jediné životní lásky vzdává). Vylíčí mu Annu jako člověka na pokraji

zhroucení, který neumí milovat jinak, než krutě. John se přesvědčit nechá a spolu s Annou opouští hotel s nadějí, že budou mít tentokrát více štěstí.

Druhá část textu se odehrává přesně za rok. Opět sem na letní pobyt přijeli Charles a Jean, ale teď už jsou manželé a mají dítě. Jejich život se výrazně liší od představ, kterým věřili ještě před rokem.

Je tu také nový obyvatel, všeobecně oblíbená osoba, pensionovaný major Pollock. Bohužel ale věci nejsou, jak se zdají, a jeden z hostů objeví v místních novinách článek o muži, který v kině obtěžuje ženy. Není to nikdo jiný než major Pollock, který sice v armádě sloužil, ale na majora to rozhodně nedotáhl. Zpráva se rychle rozšíří a rozhořčení obyvatelé hotelu vyrazí do boje za spravedlivou věc. Cílem je vyhnat Pollocka, protože kazí dobrou pověst. Hlavou akce je paní Railton-Bellová. Podpoří ji víceméně všichni, až na novomanžele Charlese a prastarou slečnu Meachamovou.

Major Pollock ale má ještě jednoho oddaného příznivce, a to je Sybil, dcera paní Railton-Bellové. Sybil je už dávno přes třicet a stejně jako pan Pollock je to zcela ztracená existence. Pan Pollock evidentně v životě prohrál jako milenec a skončil tím, že si vymýšlí historky o své vojenské slávě. Sybil je na tom ještě hůř. Není schopná navazovat přátelství, není schopná pracovat, lehce se rozruší, načež následuje hysterický záchvat, a navíc je zcela bez vůle, závislá na matce. Sybil a major Pollock se v poslední době sblížili a oba v přátelství našli nečekané štěstí. Sybil je ale skutky majora Pollocka znechucená.

Obyvatelé hotelu vyšlou za majitelkou delegaci, aby vyřídila jejich přání vystěhovat pana Pollocka. Ten sám navrhuje totéž. Znovu ale zasáhne slečna Cooperová. Vysvětlí Sybil, že lidé chybují a že se musí naučit myslet a jednat sama za sebe. Slečně Cooperová taky přemluví pana Pollocka, aby zůstal, aby jednou čelil realitě a odhalení svých skutků a přestal se stěhovat z místa na místo i se svými lhavými historkami a trapným obtěžováním žen na veřejných místech. A tak pan Pollock zůstává. Paní Railton-Bellová je na výsost pobouřená a chce okamžitě opustit jídelnu, což platí i pro její dceru. Ale Sybil poprvé odmítne uposlechnout příkazu svojí matky.

Hra byla uvedena v Liverpoolu v roce 1954.

Anthony Neilson (Velká Británie)

YEAR OF THE FAMILY (ROK RODINY)

3 m, 2 ž

Ústředním tématem hry je úloha rodiny v dnešním „civilizovaném“ světě. Na půdorysu propojeným vztahů pěti postav ukazuje touhu po citech a přátelství, ale zároveň i cynismus, krutost a odcizení.

Všechny postavy hry sice touží, možná jen nevědomky, po rodině, ale současně se stávají oběťmi svých vlastních i cizích lží a klamných iluzí. Hlavní postava Fliss si namlouvá, že neznámý bezdomovec je jejím otcem, který údajně dávno zemřel, její sestra Claire zase neví, pro jakého ze dvou zcela rozdílných mužů se rozhodnout – oba tahá za nos, ale netuší, že i oni podvádějí ji. Zkrátka všichni mají „máslo na hlavě“ a lžou sobě i těm druhým.

Hra byla uvedena v březnu 1994 v londýnském Finborough Theatre.

Německy psaná dramatika

Elfriede Jelinek(ová) (Rakousko)

RECHNITZ (DER WÜRGEENGEL) (RECHNITZ – ANDĚL ZKÁZY)

variabilní obsazení

Na jednom rozjitřeném večírku dojde na „originální“ nápad – což takhle uchopit zbraň a zastřelit 200 lidí? Na první pohled námět pro hororový film, nicméně hra vychází ze skutečné události. V noci na 25. března 1945 uspořádala hraběnka Margit von Batthyány na svém zámku v Rechnitz na rakousko-maďarské hranici oslavu. Zúčastnili se jí důstojníci SS, gestapa a tamější kolaboranti. Kolem půlnoci bylo 200 Židů, kteří byli v místě na nucených pracích, z rozmaru zastřeleno. Vrahové poté uprchli do zahraničí, zámek lehl popelem, až se k němu dostala postupující Rudá armáda. Po válce svědci masakru zmizeli, potrestání pachatelů zmizelo v nedohlednu. 200 mrtvol nebylo dodnes exhumováno – ale mělo by se to vůbec udělat?

Jelineková se nevydává po stopě jako historička. Využívá motivů z filmu Luise Buñuela *Anděl zkázy* – nikdo prostor zločinu neopustí, zjevují se tu různé postavy a jako svědci referují o událostech z různých úhlů pohledu, navzájem si odporují, snaží se zachytit slovy nezachytitelný zřůdný čin, krouží kolem něj. Vzniká tak hutný a otřesný obraz tehdejších událostí - na jednu stranu je rozostřený, na druhou hledá provokativními otázkami.

Hra byla uvedena v listopadu 2008 v mnichovské Kammerspiele v režii J. Wielera.

Autorka získala za tuto svoji hru (a inscenaci) hlavní cenu v rámci festivalu současné dramatiky Mülheimer Theatertage – jde tedy o **nejlepší německy psanou hru roku 2009**.

Lukas Bärfuss (Švýcarsko)

ÖL (ROPA)

2 m, 3 ž

Lukas Bärfuss je ve všech svých hrách zábavným moralistou – mrazivým, ale i tvrdě úsměvným způsobem nastavuje zrcadlo povrchním a pokryteckým mezilidským vztahům, které jsou vystaveny morální zkoušce na některé z aktuálních společenských témat (otázka víry v Boha, euthanasie, zneužívání zemí třetího světa, mentální postižení atd.)

I v této hře se setkáváme s postavami řešícími dilema, tentokrát na téma „pomáháme, či škodíme zemím třetího světa?“ Zatímco Herbert a jeho přítel Edgar chtějí pohádkově zbohatnout, hledají zatím neúspěšně ložisko ropy a jsou vystaveni nepřízni nejmenované rozvojové země a nenávisti jejích obyvatel, manželka Herberta Eva se o samotě ve své rezidenci nudí, stává se alkoholičkou a jedinou společnicí je jí služka Gomua, která neumí téměř německy a alkoholové můry a vidiny své paní jsou jí zcela cizí. Dlouhé monology Evy o hodných běloších, kteří přišli pomáhat, Gomua vůbec nechápe. Eva se tak propadá do svých fantazií a není zcela zřejmé, co je realita a co její rauš. Dává se tak do rozhovoru s Elsou a projektuje si do ní své temné já a vsugerovanou mučednickou roli (je možné, že Elsa opravdu existuje a je ženou Edgara). Věčně opilá Eva je přesvědčena, že „dialog mezi různými kulturami je možný“. Nakonec ale svádí Edgara, protože ten chce neúspěšný dobrodružný podnik opustit a Eva chce, aby kvůli Herbertovi, kterého miluje, nadále zůstal.

V druhé půli hry se dozvídáme, že muži ropu našli. Herbert se však o Evině nevěře dozvěděl, chce ji pouze vyplatit a pak se s ní rozejít. Chce nadále udržovat přátelství s věrným Edgarem. To však již nelze – Eva Edgara těžce postřelila a totéž zřejmě chystá s Herbertem... Nebo to všechno bylo jenom její delirium a propocená Eva se v luxusním hnízdě pouze probudila?

Hra o roli Evropanů v „rozvojovém“ světě, ale i o sobectví, lásce a přátelství, měla premiéru v Deutsches Theater Berlin v září 2009.

Ewald Palmethofer (* 1978, Rakousko)

- současný mladý a úspěšný rakouský dramatik. Po studiu filozofie, psychologie a teologie ve Vídni se stal s sezóně 2007/08 domácím autorem vídeňské scény Schauspielhaus, kde také pracuje jako dramaturg.

V roce 2008 byl kritiky divadelního časopisu *Theater heute* jmenován dramatickým objevem roku. Jeho hra *Hamlet ist tot. keine schwerkraft* se zúčastnila v roce 2008 finále dramatické soutěže o nejlepší německojazyčnou novinku *Mülheimer Theatertagen*. V tomtéž roce byl s toutéž hrou nominován na Nestroyovu cenu v kategorii Objev roku.

Mezi jeho hry patří *helden* (2005), *sauschneidn. ein mütterspiel* (2005) – cena pro mladé dramatiky *Retzhofer Literaturpreis für junges Drama*, *wohnen. unter glas* (2006) - *hamlet ist tot. keine schwerkraft* (2007), *Das Ende kommt schon noch* (2008), *faust hat hunger und verschluckt sich an einer grete* (2008). Také přeložil do němčiny úspěšnou hru rumunského autora *Ștefana Peci*, Rumänien 21.

WOHNEN. UNTER GLAS (BYDLENÍ. POD LUPOU)

1 m, 2 ž

Setkání přátel po letech – kdysi si mnohé říkali a prožili spolu pubertu, měli ideály, nyní se opět setkávají. Ale propast času je znát a setkání již chybí pocit blízkosti – chtějí si toho tolik říct, ale jak na to? A tak se celou noc vyjasňují stanoviska, bilancuje se a sonduje se dřívější blízkost. Těla do sebe vrážejí a mozky pracují na plné obrátky. Druhý den se všichni vydají na nedaleký kopec a oslavuje se radostná novina – bude se nám tu někdo vdávat a ženit.

Ještě máš bydlení, nebo už jsi začal žít? Otázka bydlení se stává otázkou po smyslu bytí a je hlavním motivem hry. Bydlení je zkrátka měřítkem osobního úspěchu, v práci i v osobním životě.

Hra s jízlivým humorem zkoumá život dnešních třicátníků. Postavy o překot chrlí své promluvy a vzniká tak pestrá mozaika nestálosti životních osudů a pomíjivosti času.

V roce 2006 se hra zúčastnila dramatické dílny ve vídeňském Burgtheatru a premiéru měla v únoru 2008 v Schauspielhaus Wien.

Text je momentálně překládán do češtiny.

SAUSCHNEIDN. EIN MÜTTERSPIEL (PRASEČÍ PORÁŽKA. HRA O MATKÁCH)

2 ž (a mužský a ženský hlas)

Rozina a Janina žijí na statku kdesi na venkově. Zdá se, že si života užívají pouze v nepřítomnosti jediného muže v domě. Jeho násilnictví a nevypočitatelnost jenom zvětšují dusno - životní prostor je stále těsnější a žene postavy do extrémů. Vynalézavost však nezná mezí a vzájemný vztah a role mohou být různé: matka, dcera, přítelkyně, milenka, rivalka, královna i třeba princezna.

Obě ženy se ocitají v jakémsi polymorfním perverzním spleťtém vztahu. Společný záchranný plán se vynořuje z hlubin prožitých traumat a destabilizuje vztah mezi ženami – jedna je totiž mužovou matkou, druhá manželkou. Ženy mají v plánu muže podříznout jako prase, ale k tomu potřebují být ve všem zajedno, což vzhledem k rozdílným citovým pohnutkám není jednoduché. Společné křehké soužití se tak boří jako domeček z karet a události spějí k neodvratné katastrofě, kterou ženy neměly vůbec v plánu.

Leitmotivem hry jsou temná sexuální traumata, problematické vztahy mezi pohlavími, které se ženy snaží vyjádřit slovy. Avšak každá snaha o řešení ztroskotává. A tak se ženy zaplétají do svých promluv o traumatech a jediným východiskem je katastrofa, protože pro nevyslovitelné již žádný meta jazyk neexistuje.

V roce 2005 získal autor za hru literární cenu pro mladé dramatiky *Retzhofer Literaturpreis*.

Znepokojivá hra byla uvedena v dubnu 2009 v divadle Theater an Lend v rakouském Štýrském Hradci.

Frederic Morton (Rakousko / USA)
DER KOMMANDANT (VELITEL)
4 m, 2 ž

„Dokažte nám svůj talent. Ukažte nám, že se dovedete proměnit v každého člověka: v Hamleta, V Othella, v člověka, který uklízí, v člověka, který vše zapomněl, nebo... třeba ve velitele tábora.“

Je duben 1945 a Rudá armáda se blíží k nejmenovanému koncentračnímu táboru. Válka je prohraná a SS velitel tábora sezná, že se blíží konec „zlatých časů“ – rozhodne se proto se svojí těhotnou manželkou uprchnout. Židovský vězeň a bývalá herecká hvězda Viktor Gruner, který je členem táborového čistícího komanda a svoji úzkostlivou (a herecky skvěle zvládnutou) precizností v úklidu si zachraňuje život, dostává od velitele zvláštní úkol – převléknout se na 24 hodin do uniformy esesáckého velitele a zastupovat ho, zatímco bude velitel s manželkou v převlecích za vězně na útěku.

Gruner, veliteli nápadně tělesně podobný, vypadá, že zapomněl svůj dřívější život. Zeď zapomnění ukrývá jeho osobní drama a traumata z časů těsně před příchodem nacistů: rozvod s manželkou Alicí spojený s hádkami o společné dítě Karlíka, vše zkomplikováno přípravami na překotnou emigraci před nacisty. Boj o syna nakonec vede k tomu, že se Karlík stává obětí rozdílných rodičovských plánů na útěk, a stejně jako jeho otec internaci do vyhlazovacího tábora neunikne. Pod kouřícími komíny koncentráku se Gruner naučí nevzdávat se a perfektním úklidovým servisem v perfektně fungující smrtící mašinérii si tak zajišťuje vyšší příděly.

Gruner se však zdráhá přijmout úlohu nacistického velitele a simuluje, že ztratil paměť, čímž velitele znejistňuje. Velitel, jehož ospravedlňující „talisman“ má být jeho dítě, však nemá času nazbyt (výbuchy z blížící se fronty procházejí celou hrou). Pomáhá proto Grunerovi jeho líčícím stolkem, který odvezl do koncentráku přímo z divadla, kde Gruner působil. Při vytí sirén se Grunerovi u stolku vybavují scény z dřívějška a střídají se tak časové roviny 1938 a 1945.

Druhá polovina hry vygraduje strhujícím tempem do téměř groteskního finále (alespoň formálně – podtitul hry je „groteska“). Ukáže se, že velitelova manželka byla velkou obdivovatelkou Grunera a chtěla být herečkou (nakonec se také ukáže, že manželka velitele těhotenství jen předstírala, aby dodala muži sílu), velitel celou dobu v koncentráku udržuje při životě Karlíka, protože ten mu jakožto mladý kabalista vysvětluje židovské učení, a vše končí překvapivou střelbou.

Autor, původním jménem Fritz Mandelbaum, pochází z vídeňské židovské rodiny, před nacisty utekla jeho rodina do USA, kde také změnil jeho otec jméno. Po válce se vrátil zpět do Evropy, kde působil jako americký korespondent. Jak sám uvádí, práce na této hře byla ovlivněna dvěma motivy: vzpomínkami strýce na koncentrační tábor Dachau, kde musel geniální herec Fritz Grünbaum hrát kabaret esesákům, a citát spisovatele Alexandra Solženicyna: „Hranice mezi Bohem a ďáblem nevede mezi národy, náboženstvími či politickými stranami, nýbrž srdcem každého člověka“.

„Jsme přeci partneři a je to naše velké tajemství. Partneři jako dobro a zlo. Nebo Žid a nacista. Jsme partneři až do konce příběhu.“

Hra je momentálně překládána do češtiny.

Feridun Zaimoglu, Günter Senkel (Německo)
SCHATTENSTIMMEN (HLASY ZE STÍNU)
5 m, 4 ž

Jak se žije lidem ve „stínu společnosti“? Devět hlasů, devět monologů, devět různých imigrantů z různých konců světa. V Německu se živí, jak se dá – v továrnách, jako pomocné síly v kuchyni, jako dealeři drog, prostitutky, ošetřovatelky v domovech důchodců... Nikdo nezná přesně jejich počet – kdo nemá potřebné doklady, stává se téměř neviditelným. Hra zobrazuje život, či často přežívání ilegálních přistěhovalců a zároveň nastavuje zrcadlo nám, „slušným

občanům“. Jak se žije těm, kteří oficiálně vůbec neexistují?

Hra o přistěhovalcích i xenofobii byla uvedena v dubnu 2008 v divadle Bühnen der Stadt Köln.

Anita Hansemann(ová) (Švýcarsko)

GLUT (ŽÁR)

3 m, 2 ž

Felix, Filip a Ruedi tráví svůj volný čas v bufetech, skrytých dvorech, hernách, v ulicích a na parkovištích – a hrozně se nudí (zevlují). Jednoho dne se do felixe zamiluje Paula – když jsou spolu sami, skvěle si rozumějí, ale v rámci party se Felix k přítelkyni chová divně. Navíc není sám, koho Paula zajímá, a chlapani se začnou hádat. A to má fatální následky...

Hra vychází ze skutečných událostí, které se udály ve švýcarském městečku Winterthur počátkem 90. let 20. století. Tři mladíci tehdy uškrtili koženým opaskem mladou dívku, protože je už začala obtěžovat a nudit. Přestože je děj hry fiktivní, byly použity rešerše z novinových článků, což dodává hře téměř dokumentární ráz. V krátkých, rychlých scénách a v replikách vyprávěných z různých úhlů a různými mluvčími nechává autorka promlouvat své postavy, popisuje jejich myšlenkové pochody. A s odstupem vypráví, co se může stát, když se někdo dostane do úzkých a do bludného kruhu nudy.

Hra byla nominována do soutěže o nejlepší německy psaný dramatický text za rok 2008 v rámci Heidelberger Stückemarkt 08.

Catherine Aigner(ová) (Rakousko)

DIE FÜNF IM KOFFER (PĚT V KUFRU)

2 m, 2 ž

Korbian, mladý umělec, bydlí se svojí sestrou Annou ve staré bývalé dílně a vydělává peníze jako mim za výlohou. Anna by chtěl být lékařkou. Oba chtějí samozřejmě najít lásku, ale každý jiným způsobem – on je snílek a žije si občas ve světě své imaginace, ona je spíše realista. Jednoho dne dojde k hádce a Anna odejde. Potká Quirina, mladého sebevědomého studenta, Pro Korbiana to znamená ostrý předěl – Anna je pryč. Vydá se ji hledat a setkává se s Esther, společně s ní se vydává hledat Annu...

Hra nemá zcela pevně logický příběh – existuje i to, co není vidět, halucinace, fyzická realita, či dle autorky „paranoidní magie“. Např. Korbian říká, že odjedou se sestrou pryč, že si půjčí od bratra karavan. Anna opáčí, že přeci nemá bratra. Korbian: „No a?“.

A další...

Leea Klemola (Finsko)

KOHTI KYLMEMPÄÄ / INTO THE COLD (DO JEŠTĚ VĚTŠÍ ZIMY)

7 m, 6 ž (+ 5 pižmoňů)

Do pokračování své úspěšné grotesky *Kokkola* se finská dramatička Leea Klemola pustila ve spolupráci se svým bratrem Klausem.

Opět nás zavádí do chladného Grónska, hlavního města Kokkoly i na pusté severní pláň pevninského ledovce. Pianno Larsson se svou agenturou se stará o rodinu neskutečně tlustých neandrtálců Needendahlových (otec, matka a jejich pubertální dcera), kteří se rozhodli ubytovat v malém letištním pokoji na třicet až osmdesát let. Práci mu navíc neustále komplikuje jeho matka Nancy, první prostitutka, která od švédské vlády dostává za své povolání plný důchod se všemi výhodami.

Marja-Terttu Zeppelin žije se svými padesáti psy (tři z nich ve hře vystupují jako samostatné postavy) v Qaanaak, navštěvována opilým eskymáckým farářem. Zamiluje se do Pianova

asistenta Arijoutsu a roztává...

U Marji –Terttu se také všichni společně sejdou, aby podnikli společnou výpravu na sever. Také společná cesta se vymyká všem pravidlům reálného světa – včetně podivuhodné smrti, odletu na měsíc, proměny v pižmoně... Přesto skrze surreálnou vizi proniká touha přiblížit se skutečnému lidskému citu, oproštěnému od veškerého sentimentu a neupřímnosti.

Před napsáním svých her autorka sama grónské severní oblasti navštívila a měla možnost poznat život zdejších obyvatel, jejich vztah k přírodě, jejich rodinné i sociální vazby. Vše pak přetavila ve své fascinující groteskní příběhy.

Hra měla premiéru 15. února 2008 ve finském Tampere Theatre.

Dušan Kovačević (Srbsko)

PROFESIONALAC / THE PROFESSIONAL

3 m, 1 ž

aktovka

Aktovka se odehrává v období kolem krachu komunismu v bývalé Jugoslávii. V příběhu, jenž dodržuje jednotu místa, času a děje, se setkává pětáctýřicátník, spisovatel Teja s penzionovaným policistou Lukem. Nejprve to vypadá, že za ředitelem nakladatelství, který je sám autorem dvou knih, přichází další neodbytný šílenec se svými rukopisy, postupně se však začne odhalovat bizarní příběh sahající dvacet let do historie. Teja se proti režimu vyjadřoval už na vysoké škole – a tehdy na něj státní aparát nasadil fízla, Luka. Ten ho začal nejprve sledovat, postupně však zaznamenával veškeré jeho mluvené projevy – a dnes za ním přichází, aby mu odevzdal několik knih – nenapsaných knih – jeho textů. Přináší i množství předmětů z Tejovy minulosti, ale hlavním předmětem je psané slovo. K jeho reflexi se Luke dostal skrze svého syna Miloše, který si Teji vážil jako autora. Díky – a kvůli – zapsaným textům se nakonec do konfliktu s režimem dostal i Luke.

Autor odhaluje Lukovu motivaci a jeho záměry postupně, dokáže neustále překvapovat: z podivína se postupně stane hodný strýček, nakonec však přichází obžaloba. Ve chvíli, kdy si Teja polepšil (tuhý režim povolil a on mohl získat slušné zaměstnání), je Luke zbaven policejní služby jako „stará struktura“.

Konflikt mezi tajným a jeho obětí není relativizován banálně; přesouvající se sympatie neposkytují jednoznačnou odpověď na to, kdy a za jakých okolností je člověk obětí režimu a kdy pouze svého bludu.

Důležitým motivem hry jsou rodinné vztahy, Luke se chystá do nemocnice a žádá Teju, aby v případě, že zemře, kontaktoval Miloše, jeho syna v emigraci. Problematický vztah otec-syn měl i Teja se svým otcem, pokřivené společenské vztahy deformují i poměry v rodinách.

První zmínka o hře (snad v srbštině) je už z roku 1990, v angličtině se o ní hovoří v souvislosti s inscenací divadla Upstart Stage v Berkeley v Kalifornii v USA, kde byla roku 1991 uvedena. Inscenace se později přesunula do divadla Beach Repertory Theatre v San Francisku a v roce 1992 byla uvedena v Londýně. Autor na ní dále pracoval: v roce 1994 na dílně New York Theatre Workshop. Na Off-Broadwayi byla uvedena roku 1995 v produkci divadelní společnosti Circle Repertory Company, režíroval Peter Craze. V roce 2003 byla hra (v autorově režii) převedena na plátno.

Dušan Kovačević (1948) je srbský dramatik, scénárista a režisér. Působil též jako srbský vyslanec v Portugalsku. Vystudoval dramaturgii na Bělehradské univerzitě (1973), pak pracoval pět let jako dramaturg TV Beograd. Dramatické tvorbě se věnuje od roku 1973, kdy napsal svou první hru *Radovan III*. Jeho hry se v Srbsku těší velké popularitě a jsou též hojně překládány, na západ nicméně pronikl až v polovině devadesátých let. Scénáristicky se podílel například na Kusturicově filmu *Underground*.

Michael Druker (Švédsko)
CHANGING PATRICK (VYMĚNĚNÝ PATRIK)

3 m

komedie

Felix a Steven jsou gayové, kteří žijí jako partneři ve společné domácnosti. Velmi si přáli společně vychovávat dítě, a protože Steven pracuje v sociálním sektoru, podaří se mu sobě a Felixovi, nepříliš úspěšnému vynálezci, zajistit adopci patnáctiměsíčního chlapečka. Právě v den, kdy mají děťátko převzít, zazvoní u dveří jejich bytu velmi nedůvěryhodně vyhlížející puberták.

Během krátkého rozhovoru Felix zjistí, že jim z centra pro adopci omylem namísto Patricka – patnáctiměsíčního batolátka poslali Patricka – patnáctiletého mladistvého delikventa, který má na svém kontě mimo jiné i pokus o vraždu.

Steven chce Patricka okamžitě poslat pryč, ale Felix ho přemluví, aby u nich mohl zůstat alespoň do té doby, než se celá situace vyjasní. Patrick je hrubý, bezohledný, ale především nemilosrdně přímý a upřímný host. Svými neodbytnými otázkami a komentáři odhaluje každou přetvářku a rozbíjí všechny prázdné formy, kterými Felix a Steven opevnili svá nitra i svůj vzájemný vztah. Ten je po Patrickově zásahu v základu otřesen a prochází nelehkou zkouškou. Felixovi a Stevenovi nakonec nezbývá než přehodnotit své osobní postoje a začít být k sobě i okolí otevřenější a upřímnější. Když je pak Patrick nakonec opouští, vědí o sobě víc než za celý předešlý život.

Drukerova komedie se dočkala i populárního filmového zpracování pod názvem *Patrick 1,5*. Tento film získal mj. v roce 2009 hlavní diváckou cenu na San Francisco International Lesbian & Gay Film Festival.

Text máme k dispozici v anglickém překladu.

Maria Rožděstvenskaja (Rusko)
BAGI / QUIRKS (KDYŽ STRAŠÍ VE VĚŽI)

9 m, 6 ž, epizodní role

tragická fraška

Hodně lidí má brouka v hlavě. Tito jedinci musejí snášet vlastní komplexy a předsudky, fobie a chronické poruchy. Často se tak utíkají do svého dětství a odsouvají vlastní problémy naneurčito.

Alex, postarší homosexuál, již ví, že má AIDS. Ruský emigrant žijící již delší čas v USA, pracuje jako manažer více méně úspěšné scenáristky, také původem z Ruska. V kostelíku, kam Alex jednoho dne zabloudí, potká divného starce, který má pro něj zvláštní nabídku práce...

Jde o „tragickou frašku“ s happyendem o třech osamocených lidech, životních loserech, kteří se řízením osudu dostali do slepé uličky a jsou nuceni překonat společně svoje úzkosti a strach.

Hra mladé ruské autorky, která se svojí jinou hru (*Kuda ušel Lesli Chauard?*) vyhrála v roce 2008 mezinárodní soutěž Eurasia a byla také oceněna v rámci dramatického programu Free Theatre.

Hra je k dispozici v ruském originále a v anglickém překladu.

Saviana Stanescu (Rumunsko)
LENIN 'S SHOE (LENINOVA BOTA)

5 m, 2 ž

Hra o vykořeněnosti, volání o pomoc a nemožnosti dorozumět se.

Ivan, ruský emigrant z počátku devadesátých let, vede v New Yorku restauraci U Strýčka Váni. Obchodně se mu evidentně daří, trápí ho ovšem jeho šestnáctiletý syn Vladimír, který poslouchá černošský rap, tráví čtyřicet hodin denně u svého počítače, více než stokrát se

pokusil spáchat sebevraždu a systematicky ničí všechny pečovatelky – ilegální emigrantky. Ty Ivan najímá, aby se o jeho pubertálního potomka na vozičku staraly.

Do rodiny pronikne a Vladimírovi trochu porozumí až ta poslední, Jasna, Rumunka provdaná za Muslima ze Sarajeva. Vzdělaná žena, novinářka, musí opustit rodinu, s níž do NY utekla před válkou (sedmnáctiletého Alexe a Hassana, někdejšího slavného básníka), aby mohla vydělávat peníze. Péče o Vladimíra vyžaduje nepřetržitý pobyt, zajistí však dost prostředků, o něž je jinak v domácnosti nouze. Jasna se vzepře machistickému (a přitom zraněnému a v cizí zemi nejistému) muži a opustí i syna, který ji ve svém problematickém věku rovněž potřebuje.

Když Ivan odjede na pracovní (a jeho pracovní mise je velmi pofidérní!) cestu do Ruska, Jasna se snaží spolu s Vladimírem a Irinou, což je Vladimírova dvacetiletá milenka, slavit Vánoce. Do domu přijde i Alex, Jasnin syn. Všechny tři děti se – notně posilněny vodkou – spiknou proti Ivanovi a rozhodou se, že ho zabijí. Irina se cítí jako zhrzená milenka, Vladimír nedokáže pojmenovat spoustu věcí, a tak svého otce nenávidí, Alex se konečně dostává do společnosti, kde může uplatnit své schopnosti a vyrobit smrtící trhavinu.

Vesměs jde o portrét ztracené generace, která ztratila jazyk (byť angličtinu ovládají dokonale), aby se dorozuměla. O nic líp na tom nejsou ani jejich rodiče – ukáže se, že Ivan je zapleten ve dvojí špionáži, Jasna zase podléhá jeho citové nabídce. Příběh má otevřený konec, v němž není jasné, zda bomba skutečně exploduje, nicméně na cestě k němu se všechny figury odhalí a dají nahlédnout do pravé podstaty své bolesti. Nevíme však, zda pochopí.

Hra pracuje s bohatou metaforikou a provázanými motivy – Hassan nedokáže komunikovat anglicky, ale píše nádherné verše v mateřštině, Vladimír nechce mluvit s nejbližšími, ale píše si velmi otevřený blog pro kohokoliv na internetu, Alex nakonec napíše báseň, která ho spojí s otcem atd. Jedna generace o své minulosti mlčí, druhá se jí chce zbavit. Generálním motivem je pak smrt, o níž tak často mluví rapové písně, definitivní řešení všech problémů.

Text je trochu schematický, ale v každém případě napínavý, byť vypovídá o komunitě, jejíž život je běžnému českému čtenáři nahony vzdálen.

Hra byla poprvé uvedena roku 2006 v Lark Studiu v New Yorku.

LISTY Z AURA - PONTU
3/2009

© Aura - Pont s.r.o., Praha 2009
Redakčně připravil Michal Kotrouš.

Spolupracovali:

Alžběta Běličová, Alena Bjačková, Pavel Drábek, Marta Ljubková, Petra Marková, Julek Neumann, Klára Novotná, Miroslav Pošta, Anna Pýchová, Jitka Sloupová, Kamil Valšík, Olga Vlčková.